

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4106 Zemědělská specializace

Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Mapování památných stromů ve vybraném území a návrh na
vyhlášení nového památného stromu

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika Koupilová, Ph.D.

Autor bakalářské práce: Daniel Vávra

České Budějovice, 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zemědělská fakulta
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Daniel VÁVRA**
Osobní číslo: **Z16077**
Studijní program: **B4106 Zemědělská specializace**
Studijní obor: **Pozemkové úpravy a převody nemovitostí**
Název tématu: **Mapování památných stromů ve vybraném území a návrh na vyhlášení nového památného stromu**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude skládat z literární rešerše a praktické části.
Literární rešerše bude obsahovat:
Ochrana dřevin rostoucích mimo les v legislativě České republiky.
Evidence památných stromů v České republice.
Péče o památné stromy.
Praktická část bude obsahovat:
Vytvoření uceleného přehledu památných stromů ve vybraném území.
Terénní průzkum území, mapový zakres a popis vybraných stromů a pořízení fotodokumentace.
Vytvoření digitální mapy s geodatabází vybraných památných stromů.
Návrh na vyhlášení nového památného stromu včetně podrobného popisu a fotodokumentace.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 30 stran textu
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

VĚTVIČKA, V., HRUŠKOVÁ, M., HOLEČKOVÁ, M. Aleje - Krása ohroženého světa. Praha: Mladá fronta. 2012. 194 s. ISBN: 978-80-204-2783-0.
BARTUŠKA, V., FLIEGELOVÁ, V., KOCIÁNOVÁ, A., KOCIÁNOVÁ, B., PRACH, J. Staré a památné stromy Třeboňska. České Budějovice: Veduta. 2008. 214 s. ISBN 978-80-86829-32-6.
NĚMEC, J., Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Praha: Olympia. 2004. 224 s. ISBN: 80-7033-781-8.
BOROVIČKOVÁ, H., HAVELKOVÁ, S. Nástroje ochrany přírody a krajiny. Praha: MŽP ČR, 2005. 40 s.
KOLAŘÍK, J., a kol. Péče o dřeviny rostoucí mimo les I.. Vlašim: ZO ČSOP. 2003, 261 s. ISBN: 80-86327-36-1
VLČKOVÁ, J. Průvodce ochranou životního prostředí pro veřejnou správu. Praha : IREAS, Institut pro strukturální politiku, 2008. 416 s. ISBN 978-80-86684-49-9.
Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona.
ČNR č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
www.ochranaprirody.cz

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika Koupilová, Ph.D.
Katedra krajinného managementu

Datum zadání bakalářské práce: 19. března 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2019

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 1998, 370 05 České Budějovice

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 19. března 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této klasifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15.4.2019

.....
Daniel Vávra

Poděkování

Děkuji vedoucí své bakalářské práce paní Ing. Monice Koupilové, Ph.D. za odborné vedení a trpělivý přístup při zpracování této práce, za podnětné rady a připomínky a také za čas, který mi věnovala. Dále bych chtěl poděkovat celé své rodině a přátelům, za trpělivost a podporu, která mi byla věnována po celou dobu studia.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je zmapování památných stromů v okrese Strakonice a návrh na vyhlášení nového památného stromu.

V první části je dle dostupné literatury zpracována literární rešerše, která se zabývá ochranou památných stromů, jejich evidencí a péčí o ně. Následující části zahrnují popis území podle klimatologických, geologických a pedologických charakteristik a podrobnou metodiku práce. V poslední části je zpracován ucelený seznam památných stromů v této lokalitě s bližšími informacemi o jednotlivých dřevinách, jako je jejich historie, lokalizace a zdravotní stav. Zároveň byla vytvořena podrobná fotodokumentace. Památné stromy byly přeměřeny a následně porovnány s již měřenými hodnotami v registru ochrany přírody.

Klíčová slova

Památné stromy, aleje, péče o dřeviny, Strakonicko

Abstract

The main goal of the bachelor thesis is to map memorable trees in Strakonice district and to introduce a proposal to announce a new memorable tree.

The first part of the thesis presents a literary review which was elaborated from available literature and it deals with the protection of memorable trees, their registration and tree care. The following chapters contain the description of a territory according to climatological, geological, pedological characteristics and the detailed methodology. The last part introduces the complete list of memorable trees in this territory and presents detailed information about individual woody plants – for example their history, localization and health condition. The thesis also presents photographs of selected specimen. The memorable trees were remeasured and later compared with already measured figures recorded in the register of nature conservation.

Keywords

Memorable trees, tree-lined path, tree care, landscape, Strakonice district

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíl práce	10
3. Literární rešerše.....	11
4. Materiál	21
4.1 Klimatické poměry.....	22
4.2 Geologické a pedologické poměry.....	24
4.2.1 Horažďovická pahorkatina.....	24
4.2.2 Českobudějovická pánev.....	25
4.2.3 Šumavské podhůří.....	26
5. Metodika	28
5.1 Výběr oblasti	28
5.2 Literární rešerše.....	28
5.3 Podklady.....	28
5.4 Průzkum oblasti.....	29
5.5 Digitalizace	30
6. Výsledky a diskuse.....	31
6.1 Buk Velenovského	36
6.2 Jírovec u fary.....	40
6.3 Cehnické lípy	43
6.4 Čekanický dub.....	47
6.5 Javor klen u kostela sv. Jana a Pavla v Dobříši.....	50
6.6 Tažovický platan a Tažovický jinan	54
6.7 Návrh na vyhlášení nového památného stromu	59
7. Závěr	63
8. Použité zdroje.....	64
9. Seznamy	67

9.1 Seznam obrázků	67
9.2 Seznam tabulek	68

1. Úvod

Pod pojmem „*STROM*“ si v mysli každý z nás představí nějaký jiný. Listnatý, jehličnatý, starý, mohutný, rozpukaný či okrasný, zkrátka takový, jaký je nejbližší jeho srdci. Já si pro tuto práci zvolil stromy památné.

Památné stromy jsou součástí krajiny od nepaměti. Ať už rostou na návsi či náměstí, v doprovodu sakrální stavby, či zdánlivě nahodile uprostřed polí, vždy se u nich lidé setkávali, slavili či odpočívali a strom byl pomocníkem při orientaci v krajině a významnou krajinnou dominantou. Doufejme, že i v dnešní uspěchané době si lidé takovýchto stromů všimnou a budou si jich vážit a ochraňovat je, stejně tak, jako naši předkové je ochraňovali pro nás. Vyhlášení stromu za památnou dřevinu je jedna z cest, jak strom chránit. Právě o tom pojednává tato práce, o stromech, které žily, žijí a o snaze, aby žily i nadále.

2. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zmapování památných dřevin ve vybrané lokalitě, tedy v okrese Strakonice. Dále přeměření vybraných zástupců a porovnání změřených hodnot vůči hodnotám evidovaným v registru památných stromů, který je veden Agenturou ochrany přírody a krajiny, zhodnocení jejich zdravotního stavu a popis jejich funkce v krajině. Součástí práce je také digitální mapa se zákresem všech památných stromů v daném území a návrh na vyhlášení nového památného stromu včetně podrobného popisu a fotodokumentace.

3. Literární rešerše

Posvátné háje a staré stromy byly uctívány a chráněny jako symboly kultu od nepaměti. Každá generace předávala na další generaci úctu a pokoru k nim (NĚMEC, a další, 2003). Pozoruhodným však zůstává, jaké druhy stromů byly předmětem kultu v jednotlivých kulturách. Z pramenů se dovídáme, že Keltové uctívali duby, buky ale také jablonoň nebo tis, Germánské kmeny uctívaly také duby, ale zároveň jasan či hloh. Slované věřili, že posvátnými stromy jsou duby, břízy, javory, jasan, vrby a v neposlední řadě i lípy. V muslimských kulturách byly uctívány druhy jako jsou fíkovníky, olivovníky, palmy, vinná réva a granátovníky. Přinejmenším zajímavý je fakt, že s těmito druhy se můžeme setkat i mezi uctívanými stromy ve středověké Evropě (NĚMEC, a další, 2005). Působením vlivu času se změnil i způsob života a stalo se zbytečným vyhledávat výjimečný strom v blízkosti osady. Za ochranný strom si zvolili ten, který byl záměrně vysazen na zvoleném místě, zpravidla uprostřed osady nebo na návsi. Takový strom pak lidé uctívali řady generací. Po přijetí křesťanství byla víra v ochrannou sílu těchto stromů posílena ideami o stromech rostoucích vprostřed ráje a chránících široké okolí. Z tohoto spojení představ vznikl základ tradice vysazování stromů v centru dění (HRUŠKOVÁ, 2011).

Památným stromem můžou být vyhlášeny dřeviny vynikající svým vzrůstem, věkem, významné krajinné dominanty, zvláště cenné introdukované dřeviny nebo dřeviny historicky cenné, připomínající historické události, pověsti a báje (REŠ, 1998). O památných stromech však nelze uvažovat jako o muzeálních exponátech v přírodě, nýbrž jako o živých částech přírody, živých organismech, které zároveň znamenají biotop v ekosystému nebo i útočiště pro pestrou škálu vzájemně se ovlivňujících organismů na různých úrovních biologické pyramidy a biologické rozmanitosti, od hub a bezobratlých živočichů, až po hnízda v dutinách či větvích. Především nejstarší stromy představují zároveň genetické bohatství, jelikož často jsou pozůstatkem původních populací dřevin a máme zájem o záchranu jejich genofondu pro budoucí generace (HRUŠKOVÁ, 2001). S přihlédnutím ke specifickému poslání památných stromů je zvýrazněna jejich krajinnotvorná funkce u významných krajinných dominant, estetická funkce působením svou mohutností, dlouhověkostí, malebností kmene, koruny či habitu a historická u stromů, ke kterým se váže nějaké historické události, pověst a podobně (REŠ, 1998). Mnoho stromů bylo vysazeno

v upomínku konce nevolnictví, roboty, konce války, návštěvy významných státníků či vědců, ale také na oslavu vzniku Československé republiky (NĚMEC, a další, 2003). Jak je již zmíněno výše, za historicky významné památné stromy považujeme ty, ke kterým se pojí historická báje či pověst. Významné památné stromy jsou spojeny s významnými osobnostmi, jako byli například Karel IV, Mistr Jan Hus, Jan Žižka, K. J. Erben, ale i se jmény prostých lidí, například hospodářů, na jejichž statech stromy rostly (REŠ, 1998). Jednou z funkcí vysazovaných stromů u stavení byla duchovní ochrana před zlými silami, ale i ochrana například před šířením ohně na okolní stavení nebo schopnost svést po svém kmeni blesk. Z historických pramenů víme i o případech, kdy se ve válečných dobách staly duté kmeny spolehlivou skrýš (HRUŠKOVÁ, 2011).

Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí jsou v souladu s § 13, odst. 1, písm. b vyhlášky Ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb. označovány tabulí s malým státním znakem České republiky s označením příslušné kategorie – Památný strom, popřípadě Památné stromy s tím, že tabule je umístována takovým způsobem, aby nedošlo k poškození stromu. Vyznačení v mapových podkladech se provádí pomocí prázdného červeného kroužku, popřípadě skupiny kroužků o průměru 3 milimetry (REŠ, 1998). V zásadě lze tvrdit, že každý památný strom má ochranné pásmo, v jehož středu je právě tato dřevina (HRUŠKOVÁ, a další, 2017). *„V orgánem ochrany přírody stanoveném pásmu, které má tvar kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene změřeného ve výšce 130 cm nad zemí, jsou zakázány veškeré činnosti, které jsou pro památný strom škodlivé“* (ZÁKON 114/1992). Mezi nejčastěji vyhlášené druhy v České republice patří lípa a dub. Tyto druhy jsou rozšířeny díky své dlouhověkosti. Až s odstupem za nimi následují buk, javor, platan, jasan a další druhy. Zajímavé je, že naše nejrozšířenější dřevina, tedy smrk, je mezi vyhlášenými památnými stromy na posledních příčkách (NĚMEC, a další, 2003). Podnět k vyhlášení památného stromu může podat orgánu ochrany přírody každý občan České republiky (REŠ, 1998). Při podání návrhu na vyhlášení dřeviny památným stromem platí, že souhlas vlastníka stromu není podmínkou, nicméně vlastník svá práva může hájit odvoláním proti příslušným správním rozhodnutím (JELÍNKOVÁ, a další, 2016). Pro vybrané stromy k vyhlášení doposud žádná striktní pravidla stanovená nebyla, proto je nezbytné tyto stromy pečlivě hodnotit ze všech hledisek, zejména pak brát v úvahu jejich životaschopnost, zdravotní

stav a ohroženost (NĚMEC, a další, 2003). „*Oprávnění pro vyhlášení památných stromů, jejich skupin a stromořadí mají pověřené obecní úřady, městské úřady statutárních měst, Magistrát hlavního města Prahy, správy národních parků, správy chráněných krajinných oblastí v rámci své územní působnosti. Tato kompetence patří také Ministerstvu životního prostředí ČR, a to na území národních přírodních památek. Záměr na vyhlášení stromu památným projednává orgán ochrany přírody s vlastníky vybraných stromů a s dotčenými orgány státní správy. Tyto dotčené orgány se do 30 dnů od předložení záměru musí k návrhu vyjádřit*“ (ZÁKON 114/1992). Zrušení ochrany památného stromu je možné jen z důvodu, pro který lze povolit výjimku ze zákazů u památných stromů, zpravidla se jedná o jiný převažující zájem nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody. Pokud není ochrana památného stromu zrušena, nelze rozhodnout o povolení kácení takto označených dřevin (JELÍNKOVÁ, a další, 2016).

Jak správně o památné stromy pečovat? Touto otázkou se odborníci zabývají již od nepaměti. Péče musí být památnému stromu věnována ve všech fázích růstu a pro všechny části stromu i jeho okolí (REŠ, 1998). Ochrana památných stromů procházela s dobou řadou změn. V důsledku přirozeného životního cyklu stromu je nutné o strom pečovat a ošetřovat jej. Takováto péče se památným stromům v minulosti věnovala spíše jen výjimečně. Především u stromů starších se proto zdravotní stav neustále zhoršoval. Až na přelomu 70. a 80. let se začala soustavnější péče provádět u většiny stromů. Bohužel rozvoj zpomaloval nedostatek finančních prostředků a zároveň nedostatek profesionálních pracovníků kteří mohou odborné výkony realizovat. Situace se výrazně zlepšila až po roce 1989 (NĚMEC, a další, 2003). Neodborník však může napáchat mnoho chyb z neznalosti. Ve všech úvahách o provedení řezu je třeba dbát na to, že stromy reagují na řez zcela odlišně než keře. Řez znamená pro strom vždy poranění, radikální zásah do jeho života (KOVAŘÍK, a další, 1996). I dnes je možné pozorovat na našich, dříve vyhlášených památných stromech výsledky dřívějších konzervativnějších ošetření stromů. S postupem času se samozřejmě názory na správné ošetřování v souvislosti s novými poznatky a technologiemi mění. (REŠ, 1998). Na základě znalostí fyziologie a anatomie stromu musí odborný pracovník na místě posoudit, zda je zásah v konkrétním případě nutný a v jakém rozsahu je realizace potřebná. V dřívějších dobách byla ochrana významných a památných stromů založena na citové vazbě místních lidí. Jedním

z mnoha důsledků modernizace je odtržení lidí od půdy a zhoršení vztahu k rodnému kraji. Samozřejmě změny jako zvýšené možnosti cestování, výstavba silnic, stěhování do měst a v neposlední řadě kolektivizace fatálně pokroutily, až přerušily vztah k půdě. V současné době, kdy funguje vlastnictví pozemků, není situace o mnoho lepší a vlastníkově mnohdy vztah k památnému stromu naprosto chybí (KOVAŘÍK, a další, 1996). Pečovat o památné stromy jsou povinni stejně jako u ostatních stromů v krajině majitelé pozemků, na nichž památné stromy rostou, jelikož ti jsou i majiteli těchto stromů. Bez povolení příslušného orgánu ochrany přírody jakékoliv zásahy do památných stromů provádět nelze. Vlastní realizaci je pak nezbytné svěřit odborné firmě. Z důvodu poměrně značné finanční nákladnosti je možné, požádat o příspěvek z programu Péče o krajinu Ministerstva životního prostředí. Zároveň část prostředků mohou poskytnout pověřené obecní či okresní úřady (HRUŠKOVÁ, 2001).

V době středověku byla úzce spojená ochrana stromů s péčí o lesy. Dokladem může být i předpis knížete Konráda Oty z roku 1189, který definuje způsoby hospodaření v lesích a tresty za jeho poškození. Dalším dokumentem, který definuje tresty za neoprávněné porážení stromů, je Kniha starého pána z Rosenberka, v části o Městském právu jihlavském z roku 1360 (NĚMEC, a další, 2005). Termín přírodní památka se poprvé objevil na přelomu 18. a 19. století v publikacích profesora berlínské univerzity Alexandra von Humboldta. Tento pojem použil pro věkovité a majestátní stromy na svých výpravách do jižní Ameriky (TÁBOR, a další, 2012). Vůbec první přehled památných stromů v Čechách publikoval roku 1899 Jan Evangelista Chadt-Ševětínský, zároveň v roce 1908 vydal soupis Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Toto dílo obsahovalo popisy 165 vzácných stromů a 30 obrazů. V roce 1913 vyšlo doplněné vydání, obsahující popisy 320 vzácných stromů a 160 obrazů význačných druhů, zároveň bylo vydáno jako samostatná část knihy Dějiny lesů a lesnictví. Z tohoto soupisu dodnes čerpáme informace (NĚMEC, a další, 2005). Na přelomu 19. a 20. století je u nás úzce spojena historie ochrany památných stromů se vznikem okrašlovacích spolků, zejména pak se Svazem českých okrašlovacích spolků v Království českém se sídlem v Praze. Tento spolek, ve kterém se angažovalo mnoho známých osobností, vydával až do padesátých let časopis Krása našeho domova, ve kterém byla publikována celá řada informací a údajů o ochraně památných stromů (NĚMEC, a další, 2003).

Již od počátku budování cest kolem nich rostly stromy, ačkoliv cesty vypadaly jinak, než o nich uvažujeme dnes. Cesty byly úzké, blátivé a nezpevněné. Nebyly nijak vyměřovány a vinuly se, jak jen nejlépe to v krajině šlo. S vývojem měst zároveň zhoustla i síť těchto stezek a zároveň se i zvětšovala jejich kvalita tak, že po nich mohly jet vozy. Razantní změny dosáhla cestní síť ve 14. století v době vlády Karla IV. Zároveň bylo ustanoveno vzdálit vzrostlé stromy od stezek na 100 metrů. Stromy měly u silnic v některých místech funkci ukazatelů u důležitých rozcestí. Největšího rozmachu však dosáhly aleje od druhé poloviny 17. století a prakticky celé století 18., toto období se proto právem nazývá dobou alejí. Aleje podstatně ovlivnily vzhled krajiny. Můžeme je dělit na otevřené a uzavřené. Otevřené aleje jsou tvořeny stromy s úzkou korunou a lemovaly široké cesty, nebo mezi nimi byly travnaté plochy. Jako aleje uzavřené označujeme ty, u kterých se košaté koruny stromů vzájemně propojují nad cestou. Tím tvoří živoucí klenbu a cesta působí mnohem malebněji (HRUŠKOVÁ, a další, 2012). Korunu každého stromu lze rozdělit do třech zón. Nejstarší neboli stromovou, tvoří starší kosterní, silné větve, tedy jakési malé stromy. Druhou, mladší, tvoří slabší a ohebné, někdy až prutnaté větévky a větve, této zóně se také říká keřová. Poslední se nachází až na samé periférii koruny. V této zóně se z přezimujících pupenů objevují každé jaro rašící listy, větévky a květy. Proto se této zóně jinak přezdívá bylinná, neboť je plná života (HRUŠKOVÁ, 2003).

Vedením ústředního seznamu ochrany přírody, potažmo památných stromů byla pověřena Agentura ochrany přírody a krajiny se sídlem v Praze. V tomto seznamu je možno získat podrobnější informace o vyhlášených a zaregistrovaných stromech (HRUŠKOVÁ, 2001). Konkrétně tento seznam zahrnuje soupis, popis, polohové a geometrické určení, právní dokumentaci i odbornou dokumentaci památných stromů a jejich ochranného pásma a smluvně chráněných stromů zřízených dle § 39 zákona, na území České republiky. Informace o památných stromech jsou vedeny buďto v listinné podobě v archivu Ústředního systému ochrany přírody, nebo v podobě digitální databáze památných stromů, dostupné na webových stránkách Agentury ochrany přírody a krajiny. Zde jsou evidována data z vyhledávací dokumentace památných stromů a další odborné údaje o takto chráněných dřevinách s ohledem na jejich aktuální stav (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky).

Obrázek 1: Ukázka z databáze památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky

	KÓD	NÁZEV	KATEGORIE	ORGÁN OCHRANY PŘÍRODY
	102677	Mladějovický dub	Památné stromy	MÚ Strakonice
	102678	Tažovická lípa	Památné stromy	MÚ Strakonice
	102679	Lípa u školy v přírodě	Památné stromy	MÚ Volyně
	102680	Javor u kostela sv. Jana a Pavla v Dobříši	Památné stromy	MÚ Volyně
	102681	Lípa u kapličky v Černěticích	Památné stromy	MÚ Volyně
	102682	Lípa u sv. Ludmily v městském lese	Památné stromy	MÚ Volyně
	102683	Hutská lípa	Památné stromy	MÚ Blatná
	102684	Lípa malolistá	Památné stromy	MÚ Vodňany
	102685	Zeyerův dub	Památné stromy	MÚ Vodňany
	102686	Heritesův dub	Památné stromy	MÚ Vodňany
	102687	Lípa malolistá	Památné stromy	MÚ Strakonice
	102688	Lípa malolistá	Památné stromy	MÚ Strakonice
	102689	Fiřtova lípa u Podruhlí	Památné stromy	MÚ Blatná
	102690	Václavská lípa, lípa hraniční	Památné stromy	MÚ Strakonice
	102691	Augustiniánské lípy ve Lnářích	Památné stromy	MÚ Blatná
	102676	Štěkeňské duby	Památné stromy	MÚ Strakonice

Zdroj: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/chrob_find/index.php?h_pstromy=1&CIS=&NAZEV=&h_org an_oochp=&KRAJ=CZ031&OKRES=CZ0316&ORP_ICOB=&OBEC=&KU=&__=+Vyhledat+&frame=1 &EDIT_ID=

V některých zahraničních zdrojích jsou památné stromy definovány jako staré stromy, které jsou živými pozůstatky neuvěřitelného věku, vzbuzují v nás pocit pokory a tajemna. Jsou ochráncem volně žijících živočichů, kteří nejsou schopni žít nikde jinde. Během svého života mají inspirovat básníky, umělce, spisovatele a vědce. Zároveň jsou zmínky o nich uvedeny v historických textech. Podobný systém na vyhlášení památného stromu jako u nás funguje také v zahraničí. Pokud se o nějakém stromu domníváme, že by mu měla být poskytnuta větší ochrana, je nutné kontaktovat příslušné orgány. Ve Velké Británii k tomuto účelu slouží nejméně internetové stránky. Jednou z takových stránek je například www.woodlandtrust.org.uk (Ancient tree hunt). V Polsku jsou památné stromy vyhlášeny jako „pomników przyrody“. Na přelomu 20. a 21. století zde bylo evidováno asi 2 275 památných stromů, 4 222 skupin stromů a 677 alejí. Nejbohatší oblastí je „województwo białostockie, zielonogórskie, warszawskie, skierniewickie a poznańskie“ (HARABIN, 1996).

V sousedním Slovensku se začala věnovat soustavnější pozornost ochraně stromů až v druhé polovině 20. století. V roce 1955 byl přijat zákon o státní ochraně přírody, dle kterého mohly být významné stromy a jejich skupiny vyhlášené za chráněný přírodní výtvar nebo za chráněnou přírodní památku. Roku 1995 nabyl účinnost zákon č. 287 o ochraně přírody a krajiny. Podle tohoto zákona mohly být významné stromy a jejich skupiny vyhlášené za chráněný přírodní výtvar nebo za chráněnou přírodní památku. Metodiku vyhlášení ponechal i zákon č. 543 z roku 2002 (Enviroportal).

Praktickým důsledkem ochrany památných stromů není jejich evidence, ale zajištění skutečné ochrany a odborné péče. Základním podkladem k výběru památných stromů pro záchranu genofondu byl právě Ústřední seznam ochrany přírody, potažmo památných stromů, vedený Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Tato databáze obsahovala základní údaje o vyhlášení a lokaci památného stromu, hodnocení zdravotního stavu, měření v různých časových obdobích, taxační charakteristiky a údaje o již provedených ošetřeních a návrhy na další opatření (TÁBOR, a další, 2012). V dnešní době je uplatňován přírodě blízký způsob ošetřování, kde se pro práci staly klíčovými nové poznatky z ekofyziologie rostlin. Na základě těchto poznatků pracovníci usilují o pomoc stromu, zároveň se ale snaží co nejméně narušit životní prostředí jeho samotného, ale samozřejmě i jeho obyvatel. Také zásahy do vzhledu stromu jsou co nejvíce minimalizovány, ba navíc, respekt k architektuře koruny je vyzdvihován (MICHÁLEK, 2008).

Určování stáří stromu je velmi obtížnou disciplínou. Čím je strom starší, tím obtížnější určení stáří je. Směrodatným údajem dokládajícím skutečné stáří stromu jsou historické dokumenty, ty ale ve většině případů dohledány nelze dohledat. Bohužel v důsledků stáří mívají stromy často v kmeni rozsáhlou centrální dutinu nebo špatně čitelné letokruhy. Výsledkem jsou jen hrubé odhady, které se mohou výrazně lišit od skutečného stáří. Za účelem zdůraznění významu stromu proto stáří často nadsazujeme až k hodnotám, které jsou až na výjimky nereálné (NĚMEC, a další, 2003). Mnoho stromů se stalo památnými spíše jen kvůli své pozoruhodnosti než na základě jeho geneze, jelikož mnohdy se ani jejich důvod a datum vysazení nedá zjistit (VĚTVIČKA, 2014). Památné stromy je možné rozdělit do tří kategorií. Do první kategorie řadíme stromy kmetského věku. O tyto stromy je nutné svědomitě pečovat, aby se co nejdéle zachovaly. Do druhé kategorie patří památné stromy zralého

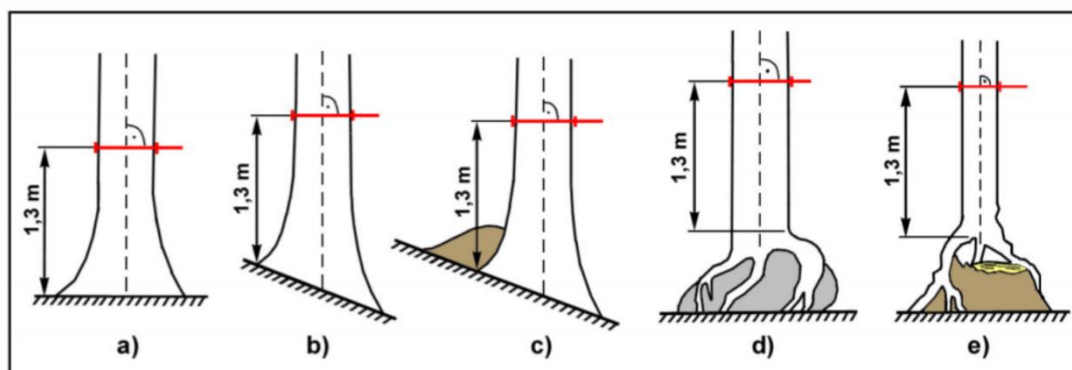
věku, tedy 200 až 400 let. Tato kategorie vyžaduje intenzivní péči, aby byly co nejpůsobivější. Do poslední, třetí kategorie zahrnujeme památné stromy čekatele a stromy mladého věku. Péči této kategorii věnujeme tak, aby se stromy dožily svého plného působení, posléze co nejvyššího věku (REŠ, 1998).

Další kategorií, kterou je třeba pečlivě zkoumat, je zdravotní stav stromu. Pro hodnocení je využívána pětistupňová stupnice, přičemž výborný zdravotní stav je označován 1, velmi dobrý – 2, stromy mírně poškozené, ale životaschopné – 3, pro stromy silně poškozené užíváme hodnocení 4, 5 stupeň užíváme pro stromy mrtvé nebo silně odumírající. Aktuální údaje o zdravotním stavu stromu často nejsou uvedeny a hodnocení platí pro dřívější měření. Z toho vyplývá, že k současnému datu se mohl rapidně změnit (REŠ, 1998). Jsme svědky vážného zhoršování zdravotního stavu dřevin a často i jejich hromadného hynutí. Dřeviny, které jsou vlivem zhoršení ekologických podmínek oslabeny, jsou čím dál více napadány patogeny, kterým těžko vzdorují a dochází k jejich vážnému poškození, nebo dokonce k úhynu. Tato skutečnost je natolik závažná, že nelze pouze přihlížet, ale hledat účinné cesty k možnému řešení ochrany stromů. Jelikož zlepšení životního prostředí je záležitost dlouhodobá, je nutné zaměřit se na zvýšení kvality a intenzity péče o památné stromy (KOVÁŘÍK, a další, 1996).

U starých stromů se často setkáváme s poškozením abiotickými nebo biotickými činiteli. Jako nejčastěji vyskytující se abiotické činitele můžeme zmínit zhoršení kvality půdy, znečištění vzduchu, vody, mechanická poškození způsobená větrem ale i působením člověka. Mezi biotické činitele zařazujeme bakterie, viry, cizopasně houby nebo například hmyz nebo roztoče. Dále se ale můžeme setkat s různými druhy poranění, zejména pak s odřeninami, poraněním či poškozením kůry, spálou, zlomy větví, rozlomením v místě rozvětvení, s mrazovými trhlinami, dutinami, poraněním elektrickým výbojem. Všechna tato poranění se bez správného a včasného odborného zásahu stávají fatálním rizikem pro budoucí vývoj stromu (REŠ, 1998). Obranné opatření, které by odstranilo dříve vzniklou infekci dřevní houbou z kmene, de facto neexistuje. Tytéž problémy, co se týká obrany platí i pro původce korních nekrot. I přes testování řady obranných opatření se ukázala jejich účinnost proti chorobám dřevin téměř nulová. Efektivně lze aplikovat opatření výhradně

u mladších dřevin v případě onemocnění asimilačního aparátu a zároveň proti hmyzu (MÁLEK, a další, 2012).

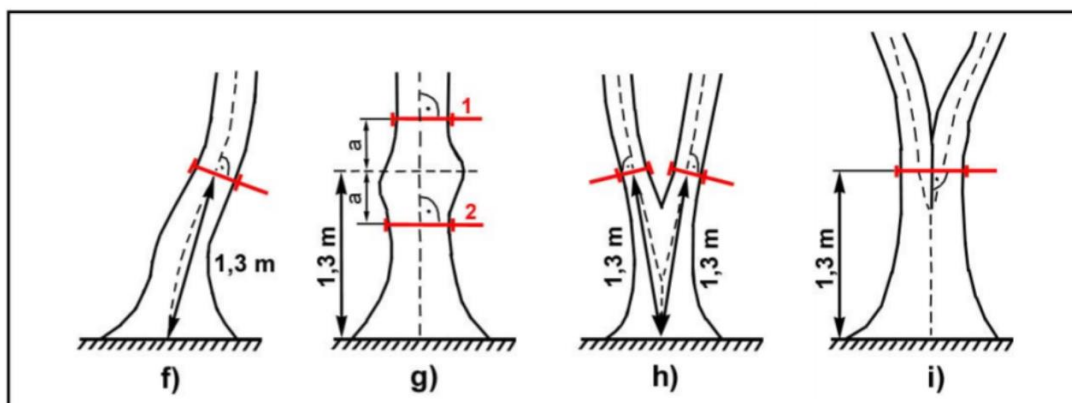
Obrázek 2: Určení výčetní tloušťky stromu v terénu A

Zdroj: http://nil.uhul.cz/data/documents/pp_nil1/pp_nil1.pdf

Měření obvodu kmene je mnohdy ovlivněno boulovitostí, mohutností kořenových náběhů a různými nepravidelnostmi na kmene. Pokud se kmen rozvětzuje těsně nad místem měření, může to změnit metodu měření (NĚMEC, a další, 2003). Určení místa měřistě a způsoby měření výčetní tloušťky se v různých situacích mohou lišit. V případě, že strom roste na podloží, které má sklon do 10°, je měřen obvod ve výšce 130 cm od paty kořene. Převyšuje-li sklon svahu 10°, výčetní tloušťka je měřena z vrchní strany svahu ve stejné výšce. Pokud je námi zvolené místo k měření pod vrstvou klestu či nánosů jehličí a listí, je nezbytné je odstranit, a změřit od paty kmene. V případech, kdy má strom chůdovité kořeny na kameni či pařezu, měříme výčetní tloušťku od místa náběhu kořenů (Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2003).

Obrázek 3: Určení výčetní tloušťky stromu v terénu B

Zdroj: http://nil.uhul.cz/data/documents/pp_nil1/pp_nil1.pdf

U stromů, které jsou nakloněny, je obvod měřen ve výšce 130 cm od paty kořene. V případě boulovitosti na kmene v místech měření, se určí stejná vzdálenost od zamýšleného místa oběma směry, vzniknou tedy dvě měřistě. Pokud je strom

rozvětvený, je rozhodující, zda se rozvětjuje pod výčetní výškou či nad ní. U větvení pod úrovní výčetní výšky se měří každý kmen z rozvětvených samostatně. Pokud se dřevina rozvětjuje nad úrovní výčetní výšky a je znemožněno měřit jednotlivé kmeny zvlášť, je nutné změřit obvod stromu standartním způsobem od paty kořene ve výšce 130 cm (Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2003).

Jakékoliv poškození nebo poničení památného stromu je dle § 87 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění přestupkem s horní hranicí pokuty 100000 Kč, ve zvláště chráněném území se pokuta může vyšplhat až na dvojnásobek, tedy 200000 Kč, respektive dle § 88 zákona č. 114/1992 Sb., O ochraně přírody a krajiny, v platném znění jiným správním deliktem osob právnických či fyzických při výkonu podnikatelské činnosti s horní hranicí pokuty 1 milion Kč. Za výkon činnosti zakázané v ochranném pásmu je možné fyzické osobě za přestupek udělit pokutu až do výše 10000 Kč, osobě právnické či fyzické při výkonu podnikatelské činnosti pokutu do 1 milionu Kč. Poškození či zničení památného stromu úmyslné nebo z hrubé nedbalosti by zároveň mohlo být klasifikováno jako trestný čin Poškození chráněných částí přírody podle § 301 trestního zákoníku, trestným činem Poškozením cizí věci podle § 228 nebo vlastnictví podle § 229 trestního zákoníku, pokud by pachatelem byl současně vlastník památného stromu (JELÍNKOVÁ, a další, 2016).

Záchrana genetického bohatství a diverzity tuzemských památných stromů je nesmírně důležitá, jelikož faktor času a stárnutí je neúprosný (TÁBOR, a další, 2012). V případě, že důležitost památného stromu není dostatečně známa, dochází někdy vlivem nevhodné údržby či nerespektováním při obnovách zeleně k nenávratnému zániku stromu. Hlavním předpokladem zachování této dřeviny pro další generace je všeobecná informovanost (HRUŠKOVÁ, a další, 2017).

4. Materiál

Okres Strakonice je jedním ze sedmi okresů Jihočeského kraje. Zaujímá výměru 1032 km², což z něj činí nejmenší okres Jihočeského kraje. Na jižní straně sousedí s okresem Prachatice, východními sousedy jsou okresy Písek a České Budějovice. Severní stranou sousedí se Středočeským krajem, konkrétně s okresem Příbram a na západní straně s krajem Plzeňským, tedy s okresy Klatovy a Plzeň – jih. V tomto okrese žije 70697 obyvatel. Nachází se zde 7 měst, 4 městyse a dalších 101 obcí (Český statistický úřad). Okresem Strakonice protékají 4 řeky, konkrétně Otava, Blanice, Lomnice a Volyňka. V řece Otavě se už v keltských dobách rýžoval zlatý písek a později se ve velmi čisté vodě pěstovaly perlorodky. Na této říční síti jsou v okrese rozmístěna největší města, jako Strakonice, Blatná, Vodňany a Volyně. V dějinách se dočítáme, že tato města, ale i mnohé menší obce v této oblasti měly bohatou historii (CVRČEK, a další, 1966).

Obrázek 4: Mapa okresu Strakonice

Zdroj: <http://mesta.obce.cz/vyhledat2.asp?okres=3307>

Nadmořská výška v tomto regionu se pohybuje od 400 do 700 m. n. m. V severní polovině je nadmořská výška nižší, tedy od 400 do 600 m. n. m., pouze

ojediněle nabývá vyšších hodnot. Nejvyšším bodem celého okresu je vrch Zahájený s nadmořskou výškou 845 m. n. m. Z celkové plochy 1032 km² zaujímá 64 % plochy zemědělská půda, 23 % pokrývají lesní porosty a 4 % zaujímají vodní plochy (Český statistický úřad).

4.1 Klimatické poměry

- Srážky
 - průměrný počet dnů s bouřkou je **15,5 dnů** (meteorologická stanice Vodňany)
 - roční průměrný úhrn srážek je **583 mm** (meteorologická stanice Strakonice)
 - průměrný úhrn srážek za vegetační období je 397 mm (meteorologická stanice Strakonice)

(Hydrometeorologický ústav, 1960)

Tabulka 1: Průměrné rozložení srážek (meteorologická stanice Strakonice)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
27	25	28	43	65	81	88	73	47	43	31	32

Zdroj: Hydrometeorologický ústav. 1960. Podnebí Československé socialistické republiky : tabulky

- Teploty
 - průměrná roční teplota vzduchu je **7,5 °C** (meteorologická stanice Strakonice)
 - průměrná teplota vzduchu ve vegetačním období je **13,6 °C** (meteorologická stanice Strakonice)
 - průměrný počet mrazových dnů, kde $t \leq -0,1 \text{ °C}$ – zimní období je **116,9 dní** (meteorologická stanice Strakonice)

(Hydrometeorologický ústav, 1960)

Tabulka 2: Průměrné roční rozdělení teplot (meteorologická stanice Strakonice)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
-2,3	-1,2	3,1	7,4	12,4	15,4	17,2	16,3	12,7	7,5	2,6	-1,1

Zdroj: Hydrometeorologický ústav. 1960. Podnebí Československé socialistické republiky : tabulky

- Směr a síla větru

Tabulka 3: Relativní četnost směrů za rok % (meteorologická stanice Vodňany)

S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	BEZVĚTRÍ
4,8	5,7	7,5	15,5	8,6	23,6	23,6	9,3	1,4

Zdroj: Hydrometeorologický ústav. 1960. Podnebí Československé socialistické republiky : tabulky

Tabulka 4: Relativní četnost směrů za léto % (meteorologická stanice Vodňany)

S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	BEZVĚTRÍ
3,0	6,5	7,2	11,8	7,7	25,6	25,8	10,3	2,1

Zdroj: Hydrometeorologický ústav. 1960. Podnebí Československé socialistické republiky : tabulky

Tabulka 5: Relativní četnost směrů za zimu % (meteorologická stanice Vodňany)

S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	BEZVĚTRÍ
6,3	4,6	4,7	15,1	8,7	24,9	26,4	8,3	1,0

Zdroj: Hydrometeorologický ústav. 1960. Podnebí Československé socialistické republiky : tabulky

- Vlhkostní poměry

Tabulka 6: Průměrná relativní vlhkost vzduchu v % (meteorologická stanice Libějovice)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ROK
83	80	76	71	71	72	72	73	75	80	84	85	77

Zdroj: Hydrometeorologický ústav. 1960. Podnebí Československé socialistické republiky : tabulky

- Fenologické poměry
 - počátek jarních polních prací je **26.03.** (meteorologická stanice Prachatice)
 - počátek setí jarního ječmene je **05.04.** (meteorologická stanice Prachatice)
 - rozkvět ozimého žita je **08.06.** (meteorologická stanice Prachatice)
 - počátek senosečí je **19.06.** (meteorologická stanice Prachatice)
 - počátek žní ozimého žita je **25.07.** (meteorologická stanice Prachatice)
 - počátek setí ozimého žita je **27.09.** (meteorologická stanice Prachatice)

(Hydrometeorologický ústav, 1960)

Dle Langova dešťového faktoru se jedná o oblast humidní. Podle Minářovo vláhové jistoty o této oblasti hovoříme jako o oblasti s vyrovnanou bilancí. Podle Končekova indexu vlhkosti se jedná o oblast mírně vlhkou (Hydrometeorologický ústav, 1960).

4.2 Geologické a pedologické poměry

Území okresu Strakonice lze rozdělit do tří základních horopisných celků, a to na Šumavské podhůří, Blatenskou pahorkatinu a Českobudějovickou pánev (Český statistický úřad).

4.2.1 Horažďovická pahorkatina

Severní část okresu zaujímá Horažďovická pahorkatina, která je jednou z částí Blatenské pahorkatiny. Tato část se nachází v povodí řek Otavy a Lomnice a zaujímá plochu 639 km². Významným bodem je vrch Hřeben, dosahující výšky 597 m. Geologickým podkladem jsou převážně granitoidy střeďočekského plutonu a pestrá série moldanubických hornin. Reliéf je velmi členitý se strukturními hřbety a suky, místy se setkáme se skalními tvary zvětrávání a odnosu, nebo se zbytky neogenních zarovnaných povrchů (DEMEK, a další, 1987). V této lokalitě jsou nejčastěji zastoupeny půdy hlinitopísčité. Z půdních typů zejména hnědozemě a kambizemě. Hnědozemě jsou půdy s mírně diferencovaným profilem, jsou sorpčně nasycené v horizontu obohaceném jílem, avšak u zemědělsky využívaných půd jsou sorpčně nasyceny v celém profilu. Tyto půdy se utvářely zejména v rovinnatém či mírně zvlněném reliéfu. Naopak kambizemě se vytvářely především ve svažitéch podmínkách pahorkatin, vrchovin hornatin, a méně v rovinnaté krajině. Vznikly z pestrého spektra substrátů, a díky tomu i jejich trofismus, skeletovitost či zrnitost je velmi rozmanitá (NĚMEČEK, a další, 2001). Významnou částí Horažďovické pahorkatiny je Blatenská kotlina. Tato část se rozkládá v povodí řeky Lomnice, zaujímá plochý pahorkatinný reliéf bez výrazných strukturních hřbetů či suků. Jedná se o méně zalesněnou oblast s výskytem smrkových porostů s borovicí (DEMEK, a další, 1987).

Jednou z geologických zajímavostí v této oblasti je ložisko grafitu na Kněží hoře u Katovic. Toto ložisko se nachází 2 km od Katovic a spolu s dalšími grafitovými ložisky na Strakonicku, jako jsou Kladruby, Volenice a jiné, obsahují především biotické pararuly, jež jsou v této oblasti velmi silně magmatizovány. Další zajímavostí

je krasová jeskyně u Radomyšle. Na návrší, necelé 2 km od Radomyšle nalezneme 2 vápencové jámové doly, které jsou již opuštěné. Vprostřed menšího z nich se nachází prohlubeň, na jejímž dně nalezneme vchod do jeskyně. Ta byla známa již na konci 19. století (CHÁBERA, 1982).

4.2.2 Českobudějovická pánev

Na východní části zasahuje do strakonického okresu Českobudějovická pánev. Jedná se o 10 až 12 km širokou sníženinu protaženou od severozápadu k jihovýchodu. Zaujímá plochu 640 km² a její střední výška je 408 m. Dělíme ji na dvě podřadné jednotky, a to na Putimskou a Blatskou pánev, přičemž obě do vybraného území zasahují. Putimská pánev zasahuje do území ve střední partii z východní strany. Jedná se o tektonickou sníženinu s mírně zvlňeným reliéfem zaujímající plochu 222 km² se střední výškou 406 m. V nejnižších místech ve středu pánve můžeme spatřit dochované nánosy oligocenních a miocenních jíílů a písků, naopak při okrajích můžeme pozorovat vystupující skalní podloží z perlových rud a migmatitů moldanubika. V jejím severozápadním výběžku nalezneme Strakonickou kotlinu, úzkou tektonickou sníženinu, omezenou příkrými svahy. Tato oblast je vyplněna údolní nivou a nízkými terasami řeky Otavy, na plochem dnu se zachovaly staré antropogenní tvary, tedy sejpy (DEMEK, a další, 1987). Geologickou zajímavostí z této oblasti jsou právě rýžoviště zlata. Téměř podél celého toku řeky Otavy je možné nalézt původní rýžovnické kopečky. Dnešní výskyt je však jen reliktem původních rozsáhlých sejpových polí, z nichž velká část byla zničena kultivací, těžbou nebo vodní erozí (CHÁBERA, 1982).

Blatská pánev zasahuje do zvoleného území z jihovýchodního směru. Tato tektonická sníženina s výškovou členitostí 20 až 80 m zaujímá v průměru pás o šíři 12 až 13 km. Obsahuje ložiska keramických jíílů, lignitu a křemeliny. Ačkoliv pánev zaujímá převážně akumulacíni reliéf, je omezena nevelkými zlomovými svahy. Dno pánve je ploché, při vstupu řek jsou patrné plošiny nízkých teras a uložení štěrkopísků. Jedná se o významnou rybníkářskou oblast s četnými antropogenními útvary. Jednou z významných částí je Vodňanská pánev (DEMEK, a další, 1987). Ta se nachází mezi pahorkatinnými výběžky Bavorovské vrchoviny na jižní straně a Chvalešovickou pahorkatinou na straně severní. Má mírně zvlňený až plochý akumulacíni reliéf protékaný řekou Blanící, jejími meandry a mrtvými rameny, ale také rybníky (CHÁBERA, 1998). Lze tvrdit, že se jedná o málo zalesněnou oblast,

smrkovými a borovými porosty s výskytem dubu (DEMEK, a další, 1987). V této oblasti taktéž nalezneme kambizemě a hnědozemě, ale dominují zde především pseudogleje. Jedná se o půdy s výrazným mramorovaným horizontem. Obsah humusu se pohybuje v rozmezí od 2,5 % do 3,5 %, což je ve srovnání s okolními půdami poměrně vysoká hodnota. Tyto půdy se vytvářejí buďto z luvizemí, nebo z navrstvení nepropustných substrátů. Nalezneme je v humidnějších oblastech s rovinným reliéfem (NĚMEČEK, a další, 2001).

4.2.3 Šumavské podhůří

Posledním horopisným celkem, který pokrývá celou jihozápadní část vybraného území, je Šumavské podhůří. Nachází se na severovýchodním okraji Šumavské hornatiny a zaujímá plochu 2407 km². Jedná se o velmi členitou vrchovinu, která se skládá z krystalických hornin moldanubika. Dále ji dělíme na dalších 6 podřadných jednotek, z nichž do tohoto území zasahují Bavorovská a Vimperská vrchovina. Bavorovská vrchovina se rozkládá podél celého okraje Šumavského podhůří na ploše 678 km². Jedná se o poměrně plochou vrchovinu se střední výškou 511 m, s mocným krytem zvětralin (DEMEK, a další, 1987). Z hlediska plochy můžeme o této části hovořit jako o nejrozsáhlejším podcelku celého Šumavského podhůří (CHÁBERA, 1998).

Naopak Vimperská vrchovina je velmi členitá, a zaujímá plochu 307 km² se střední výškou 687 m. Reliéf je výrazně rozčleněn údolím řeky Volyňky a jejími přítoky. V jihovýchodní části jsou patrné strukturní vlivy, zejména pak směry hřbetů a četné skalní tvary a zvětrávání na vrcholech. Ve střední části se nachází Volyňská vrchovina. Jedná se o plochou vrchovinu s oblými strukturními hřbety, přičemž v jižní části je reliéf intenzivně ovlivněn hlubokým údolím řeky Volyňky. Tato oblast je středně zalesněna, s výskytem borových porostů se smrky a duby (DEMEK, a další, 1987). I v této části Strakonického okresu se setkáme s půdními typy jako jsou hnědozemě a kambizemě. Dalším typem, který se zde vyskytuje je podzol. Profil těchto půd je silně diferencovaný. Podzoly jsou půdy, které mají silně nenasycený sorpční komplex, a naopak vysokou nasycenost hliníkem, což má za následek výraznou migraci železa a manganu s organickými kyselinami. Obsah půdní organické hmoty je velký, nicméně humus se vyskytuje převážně v surové formě (NĚMEČEK, a další, 2001). Geologickou pozoruhodností z této oblasti je nepochybně jeskyně v Jiříčkově skále u Malenic. Skála se nachází necelý kilometr od obce Malenice

na levém břehu řeky Volyňky. V žule se nachází nevelká křa hrubozrnného až celistvého krystalického vápence bílé barvy. Při jeho lámání v bývalém lomu v roce 1920 byla objevena malá krasová jeskyně (CHÁBERA, 1982).

5. Metodika

5.1 Výběr oblasti

Tuto oblast, okres Strakonice ležící v Jihočeském kraji si autor této bakalářské práce zvolil na základě počtu zástupců památných stromů v krajině a z důvodu autorova bydliště. Území bylo popsáno po důkladném pozorování krajiny. Další údaje byly získány z internetových zdrojů a odborných knih. Zároveň byly využity informace z počítačového programu ArcMap. Data do tohoto softwaru byly získány z Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního na internetových stránkách www.cuzk.cz.

5.2 Literární rešerše

Literární rešerše byla autorem práce zpracována na základě knih, a internetových zdrojů. Veškeré tištěné zdroje byly autorem zapůjčeny v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, či v Akademické knihovně Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Některé z využitých tiskovin jsou v osobním vlastnictví autora. Primární aktivitou bylo sehnání co nejvíce zdrojů o problematice památných stromů, jejich péči, ochraně a legislativě. Následnými kroky bylo nastudování, pochopení literatury, zejména Zákona o ochraně přírody a krajiny a zpracování informací do uceleného textu. Autor se snažil uvést veškeré informace srozumitelně tak, aby čtenáři usnadnil pochopení zadané problematiky.

5.3 Podklady

Okres Strakonice byl popsán podle klimatických, geologických, geomorfologických a pedologických poměrů. Údaje byly čerpány z knih, internetových zdrojů a z klimatologických tabulek. Podklady pro stěžejní část této práce, tedy přehled památných stromů v okrese Strakonice byly čerpány z internetových stránek Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. Další cenné údaje o památných stromech byly získány po konzultaci s odborným pracovníkem Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky z pobočky v Českých Budějovicích.

5.4 Průzkum oblasti

Průzkum zájmové lokality proběhl ve dvou etapách. První průzkum proběhl v polovině měsíce září roku 2018. Toto mapování bylo zcela zásadní, neboť byla pořízena veškerá fotodokumentace. Nezbytnou součástí průzkumu terénu bylo měření obvodu kmene od paty kořene do výšky 130 cm, zápis informací o poloze stromu, fyzickém a zdravotním stavu a celkovém zhodnocení jeho habitu. Druhý průzkum proběhl na začátku měsíce března roku 2019. Při této příležitosti bylo provedeno opětovné měření obvodu kmene od paty kořene do výšky 130 cm. Zároveň byl použit výškoměr pro výškové zaměření dřevin.

Jelikož autorem vybrané dřeviny se vyskytují v rozličných lokalitách vybraného území, byl na přejezdy mezi nimi použit osobní automobil. K mapování památných stromů byly autorem použity níže vyjmenované pomůcky:

- Zápisník
 - Zápisník byl využit k zápisu zjištěných dat v terénu. Jednalo se zejména o popis lokality daného památného stromu, jeho habitu, zhodnocení jeho stavu a obvod kmene měřený ve výšce 130 cm od paty kořene.
- Fotoaparát
 - Fotografie byly pořízeny fotoaparátem Canon PowerShot G16, a nacházejí se v kapitole číslo 6 Výsledky a diskuse.
- Výškoměr
 - K zaměření aktuální výšky stromu byl použit laserový dálkoměr s výškoměr značky Nikon 550AS
- Okresní mapa
 - Tato mapa byla získána z webové stránky www.mapy.cz a sloužila k lepší orientaci v terénu a k snazšímu dohledání konkrétních dřevin.
- Exportovaný seznam památných stromů z databáze Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky
 - Tento seznam byl využit pro optimalizaci přejezdů mezi jednotlivými památnými stromy a pro lepší přehled v terénu.

- Software
 - Poslední fází bylo zpracování získaných dat a informací v ucelený celek. K tomu bylo využito PC programů Microsoft Excel, Microsoft Word a v neposlední řadě program ArcMap.

5.5 Digitalizace

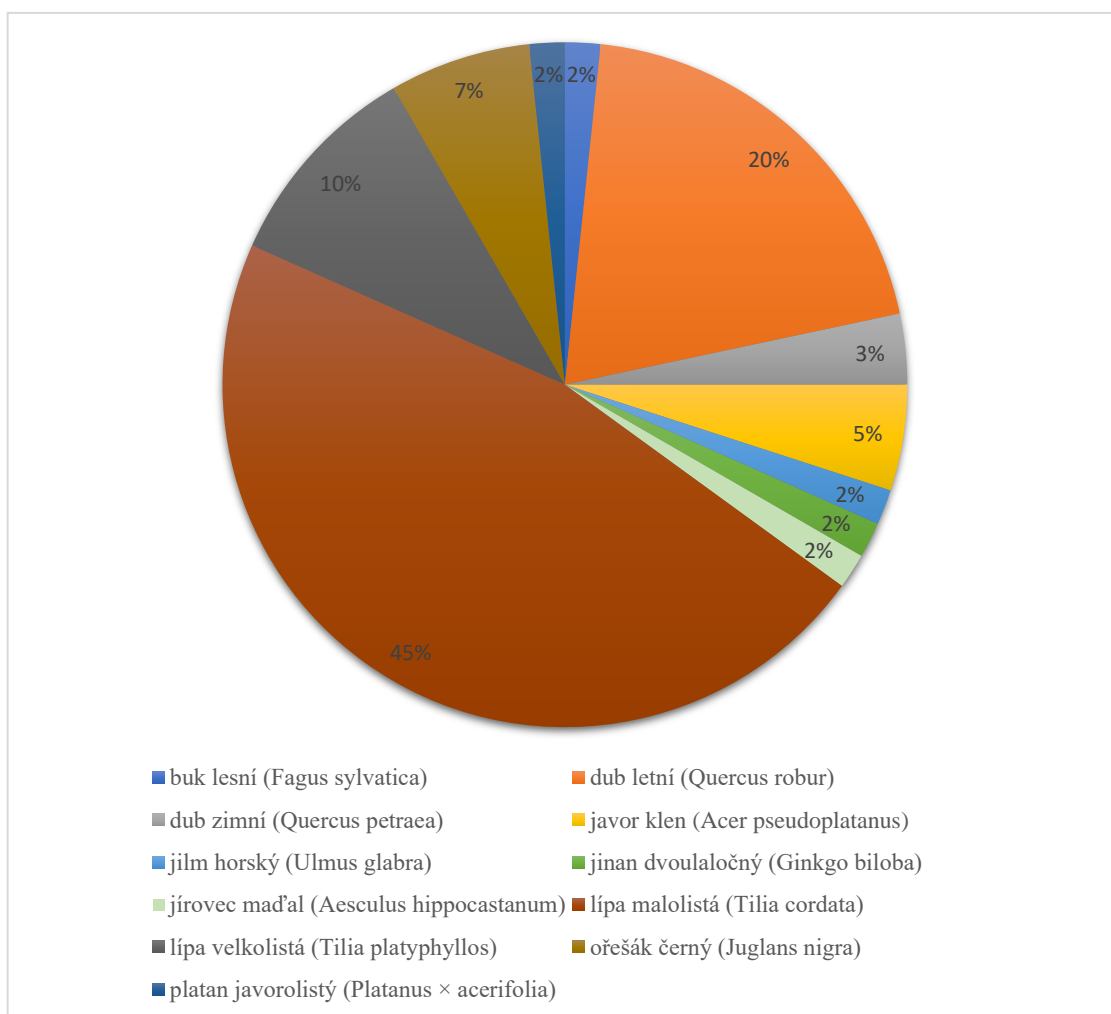
Mapový výstup byl autorem práce vytvořen v softwaru ArcMap. Postup práce v tomto softwaru byl následující:

- Stáhnout a vložit mapový podklad, tedy Základní mapu České republiky v měřítku 1:10 000 ze serveru Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního (www.cuzk.cz).
- Následujícím krokem bylo změnění souřadnicového systému na S-JTSK Křovák East North.
- Po těchto úkonech mohl autor práce založit bodovou vrstvu pod názvem Památné stromy označující lokalizaci jednotlivých dřevin.
- Posledním krokem bylo vytvoření grafického výstupu a připojení severky, legendy a měřítka.

6. Výsledky a diskuse

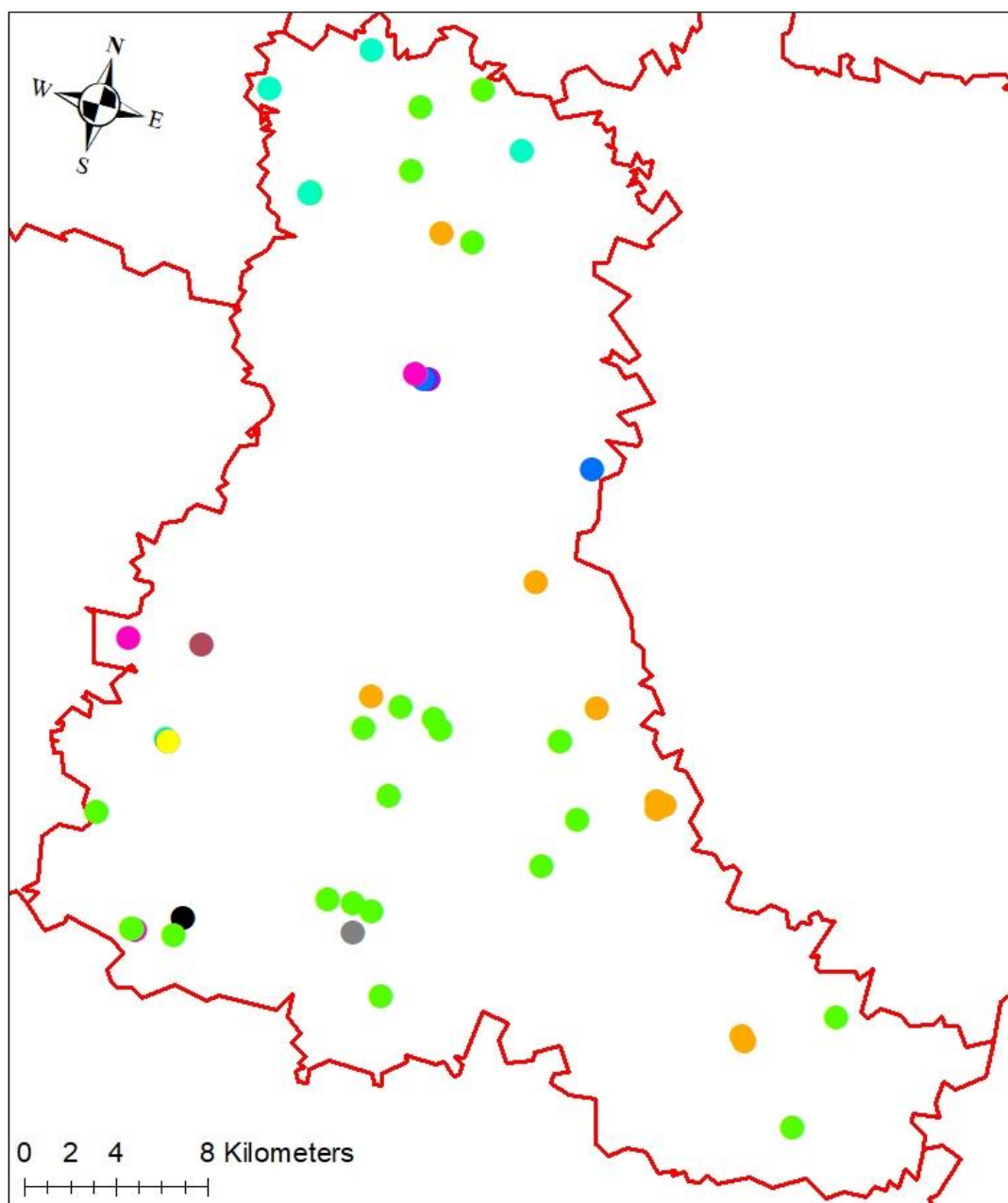
Jak již bylo zmíněno, vybranou lokalitou je okres Strakonice. V registru Agentury ochrany přírody a krajiny je evidováno 50 položek, ale památných stromů jako takových je zde 63. Nicméně 2 položky jsou v seznamu zrušeny a jedna je zaniklá. Nejhojněji zastoupenou dřevinou v této oblasti je náš národní strom a zároveň nejběžnější listnatá dřevina u nás, lípa malolistá (*Tilia cordata*). Těchto vyhlášených dřevin bychom zde mohli najít celkem 28. Druhým nejrozšířenějším stromem je rovněž typicky tuzemská dřevina, tedy dub letní (*Quercus robur*). Dalšími druhy, se kterými se zde můžeme setkat, ač méněkrát, jsou buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub zimní (*Quercus petraea*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), jilm horský (*Ulmus glabra*), jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*), jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), platan javorolistý (*Platanus × acerifolia*) a ořešák černý (*Juglans nigra*).

Obrázek 5: Druhá diverzita vyhlášených stromů v zájmovém území

Zdroj: Vlastní

Obrázek 6: Vyznačení památných stromů v zájmové lokalitě

Legenda

Okres	dub zimní	lípa malolistá
Památné stromy	javor klen	lípa velkolistá
druh	jilm horský	ořešák černý
buk lesní	jinan dvoulaločný	platan javorolistý
dub letní	jírovec maďal	

Zdroj: Vlastní

Rod lípa zahrnuje asi 45 druhů lip, všechny druhy jsou opadavé a rostou v mírných oblastech na severní polokouli. Mnohé z nich dorůstají velkých rozměrů a majestátních tvarů. Některé druhy jsou využity k ozelenění měst, neboť dobře snášejí znečištění a silné ořezávání (RUSSELL, a další, 2007). Lípa malolistá je strom dorůstající výšky v průměru 25 až 30 m a obvodu přes 300 cm. V mladším věku je její kůra hnědošedá, ta se ale s postupem stárnutí mění v šedavou, mělce rozpukanou borku. Dožívá se věku 1000 let a výše (MEZERA, 1989). Výhony jsou zprvu lehce chlupaté, listy jsou střídavě postavené, okrouhle srdčité, krátce zašpičatělé a pilovité. Na rubu jsou listy modrozelené, v úhlech žilek s rezavě hnědými svazečky chlupů (HORÁČEK, 2007). Lípa malolistá kvete v červenci, květy rostou v mírně převislých vidlanech po 5 až 7 a mají žlutavě bílou barvu. Plody, dlouze stopkaté oříšky, dozrávají v září. Oplodí je tenké a je možné jej rozmáčknot mezi prsty. Lípy malolisté jsou rozšířeny téměř po celé Evropě, vyskytují se i v severních partiích Evropy, až k pohoří Ural (MEZERA, 1989). Lípy velkolisté jsou mohutné, košaté stromy, rostoucí do výšky přes 30 m. Jejich kůra je světlešedá, v dospělosti je kmen drsný. Listy jsou okrouhle srdčité, až vejčité o velikosti až 15 cm, zároveň jsou ostře a pravidelně pilovité, s bělavě chlupatými úhly žilek, žilnatina je z rubu zřetelněji vidět než u lípy malolisté (HORÁČEK, 2007). Kvetou koncem května v převislých vidlanech po 2 až 5. Plodenství jsou chudší než u lípy srdčité, v podobě 2 až 4 oříšků s podélnými žebry. Rozšíření lípy velkolisté není ani tak zdaleka rozsáhlé jako u lípy srdčité. Vyskytuje se v centrální Evropě, na severu dosahuje maximálně k Baltskému moři, směrem do vnitrozemí se vyskytuje až k území západní Ukrajiny (MEZERA, 1989).

Dub má asi 200 druhů, z těch však jen zlomek roste v našich podmínkách. V Evropě a v Asii se vyskytují duby rostoucí pomaleji. Nemají tak pestré barvy jako duby vyskytující se v Americe, na rozdíl od nich však vynikají svou otužilostí a životností (RUSSELL, a další, 2007). Dub letní, neboli křemelák, je strom dorůstající výšky 30 až 40 m, obvodu až přes 300 cm. Koruna je mohutná a rozložitá, ve starším věku se silnými uzlovými větvemi. Kůra je v mládí hladká a lesklá v barvě zelenavé až bělavě šedé. Později přechází v šedohnědou hluboce rozpukanou borku. Listy jsou obvejčité, mělce laločnaté, při bázi mívají zpravidla 2 lalůčky. Řapík u tohoto druhu je jen 0,2 až 0,8 cm dlouhý. Doba květu se překrývá s dobou rašení listů, a to v měsíci květnu. Plody, neboli žaludy, jsou podlouhlé, válcovité nažky, které jsou z čtvrtiny skryty číškou. Dub letní je přirozeně rozšířen od západní Evropy až po Ural,

od skandinávských zemí až po severní Afriku a Malou Asii (MEZERA, 1989). Dub zimní, jinak zvaný drnák, dorůstá výšky až 45 m. Koruna je v porovnání s korunou dubu letního poněkud užší. Až do stáří 30 let je jeho kůra hladká a šedavá, následně se mění v kůru černošedou s podélně rozpukanou borkou (HORÁČEK, 2007). Listy dubu zimního jsou také obvejčitého, laločnatého tvaru, na rozdíl od dubu letního se však jejich čepel k řapíku klínovitě zužuje. Řapík je dlouhý 1 až 3 cm. Podobně jako dub letní i dub zimní kvete současně s rašením listů v květnu. Jeho plody jsou zpravidla menší než dubu letního. Stejně tak je i přirozeně rozšířen téměř po celé Evropě, od střední Skandinávie, až k Černému moři (MEZERA, 1989).

Do čeledi bukovitých řadíme 10 pravých buků. Všechny tyto druhy rostou v mírném podnebném pásmu. Je možné je nelézt v Asii, Severní Americe, i v Evropě. Buky obecně patří k nejmajestátnějším listnatým dřevinám (RUSSELL, a další, 2007). Buk lesní je statnou dřevinou s hladkým kmenem a široce rozložitou korunou. Dorůstá výšky do 40 m. Jeho kůra zůstává stále stříbřitě šedá až do pozdního věku. Listy jsou vejčité, ceokrajné, vlnitě zubaté. Líc listů je lesklý, rub je pokryt bělavými chloupky. Kvete současně s rašením listů v květnu. Plody buku se nazývají bukvice a mají tvar trojboké nažky. Buk patří k přirozené složce lesů v centrální, jižní i západní Evropě, zároveň se vyskytuje i v jižních partiích Skandinávie (MEZERA, 1989).

Javor klen patří k běžným dřevinám lesů severního mírného pásma. Zde je přirozeně rozšířen, navíc je i hojně pěstován, tudíž zdomácněl i v Severní Americe či ve Velké Británii, kde přirozeně neroste (RUSSELL, a další, 2007). Dorůstá do výšky 30 až 40 m. Kůra je zprvu hladká a šedá, s postupujícím časem však tmavne a tvoří se deskovitě odlupující se borka. Listy jsou pětilaločné až sedmilaločné a po celém obvodu nestejně pilovité. Kvete až po vyrašení listů v květnu. Jeho plody jsou dvounažky, které vyrůstají z převislého hroznovitého plodenství. Křídla těchto nažek svírají ostrý úhel (MEZERA, 1989).

Jírovec patří k nejoblíbenějším okrasným stromům ve světě. Do čeledi jírovcovité řadíme 15 druhů, které vesměs pocházejí z mírného pásma na severní polokouli. Je často pěstován v parcích, zahradách a v arboretech (RUSSELL, a další, 2007). Jírovec maďal dorůstá výšky 20 až 25 m, obvod kmene je obvykle až 100 cm, jeho koruna je hustá a široce vejčitá. Zpočátku je jeho kůra hladká a šedohnědá, vlivem stárnutí se mění na černošedou šupinovitě se odlupující borku. Listy jsou dlanitě složené z 5 až 9 lístků, ty jsou podlouhle obvejčité, dvojité pilovité a k hlavnímu řapíku

přisedlé. Květenství je ve formě hroznovitých lat na konci větví. Jejich plody jsou zelené, masité a ostnitě pukající tobolky. Jednotlivé tobolky obsahují 1 až 3 velká červenohnědá lesklá semena s širokou kruhovitou bělavě šedou stopou. Jírovec přirozeně roste v jižní části Balkánského poloostrova, výsadbou se však rozšířil do celé střední Evropy.

Platany jsou mohutné opadavé stromy, s charakteristicky odlupující se borkou a rozložitou korunou. Je známo 10 druhů. Listy jsou velké, jednoduché, dlanitě laločnaté s dlouhými řapíky (HORÁČEK, 2007). Platan javorolistý dorůstá výšky 30 až 35 m, a obvodu i přes 2 m. Kvetे současně s rašením listů na přelomu dubna a května. Plodem je zašpicatělá nažka s dlouhým chmýřím. Tento druh platanu je považován za křížence mezi platanem východním a západním. Byl vypěstován v Anglii. V Evropě je rozšířen až k Baltskému moři (MEZERA, 1989).

Jinan dvoulaločný je jediným žijícím představitelem čeledi jinanovité, jiné druhy jsou známy jen ze zkamenělin starých 200 milionů let. V Asii byl pěstován po staletí, avšak do Evropy se rozšířil až v druhé polovině 18. století (RUSSELL, a další, 2007). Tento strom dorůstá výšky 35 až 40 m a obvodu až 300 cm. Jeho koruna je kuželovitá, a borka hnědošedá, hluboce rozpukaná. Kvetе koncem května, přičemž květy rostou v úžlabí listů. Listy mají jedinečný, vějířovitý tvar a světle zelenou barvu. Plody jinanu jsou podobné žlutozelené peckovici, jež visí na dlouhé stopce, opadávají nedozralé a proces zrání v nich probíhá i 3 měsíce po jejich opadu (MEZERA, 1989).

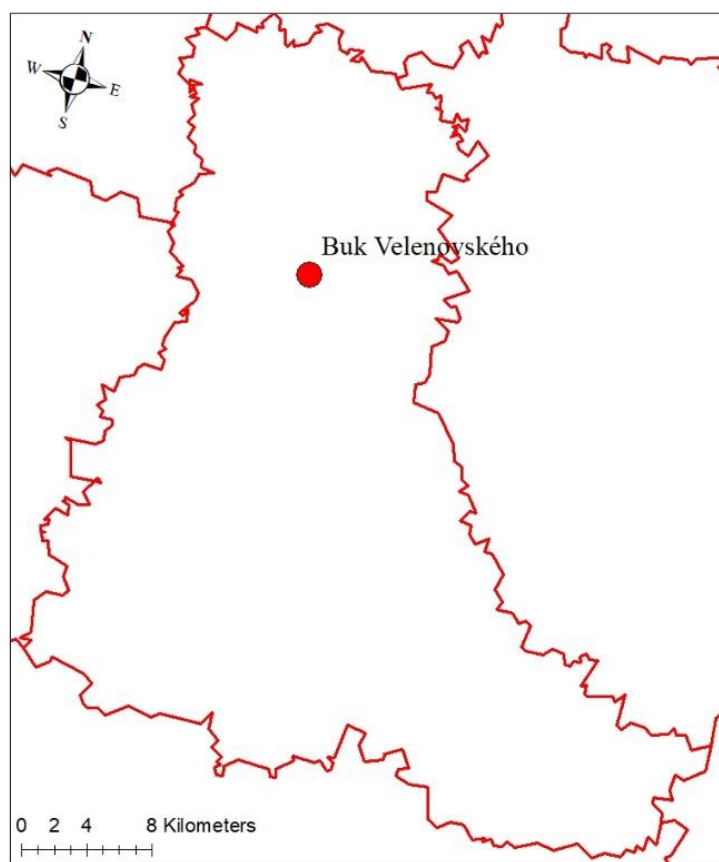
Do čeledi jilmovitých patří 140 druhů. Mohou růst i na nejchudších půdách a jejich rozšíření je po celém mírném pásmu severní polokoule. Jilm horský, neboli drsný je velmi otužilý, statný strom dorůstající výšky 25 až 35 m (HORÁČEK, 2007). Jeho kmen je štíhlý, naopak koruna je široce vejčitá. Kůra jilmu drsného je hnědošedá, mělce rozpukaná a šupinatá. Listy jsou obvejčitého tvaru nejširší v horní části, konce často bývají trojcípé. Jsou drsné, dvojité pilovité a nesouměrné. Kvetе již před olistěním, v měsíci březnu, přičemž květy jsou ve svazečcích. Plody jsou nažky vprostřed blanitého křídla, a jsou mnohem větší než u ostatních druhů z čeledi jilmovitých.

Ořešák černý je mohutný strom, dorůstající až do výšky kolem 50 m. Je význačný pro svou široce rozkladitou korunu. Jeho borka je hluboce rozpukaná, černošedé barvy (HORÁČEK, 2007). Listy ořešáku jsou složité, lichozpeřené.

Skládají se z 15 až 23 vejčité kopinatých, pilovitých, téměř přisedlých listů. Mohou se vyskytnout i listy sudozpeřené. Kvete v měsíci květnu, samičí jehnědy dosahují délky až 12 cm. Plody nazýváme ořechy, jsou to kulovité peckovice v zeleném, později hnědém obalu a ve velmi silné skořepině. Domovinou ořešáku černého je východní část Severní Ameriky. V našich podmínkách začal být hojně vysazován v polovině 19. století, zejména v lesních nížinách a pahorkatinách (MEZERA, 1989).

6.1 Buk Velenovského

Obrázek 7: Umístění Buku Velenovského v rámci okresu Strakonice

Legenda

- Vybraný památný strom
- Okres

Zdroj: Vlastní

Asi 2 km od obce Čekanice, směrem k obci Mačkov roste nedaleko silnice statný buk lesní (*Fagus sylvatica*), který je v pozadí za malou kapličkou. Kaplička i strom jsou umístěny uprostřed travnatého porostu mezi komunikací, a lesní cestou, která dříve nahrazovala novější silnici. Nedaleko místa se nachází studánka. Oblast kapličky a stromu je ohraničena mohutnými kameny zasazenými do země tak, že tvoří

kruh. Buk je dřevinou s velkou pevností, ale zároveň i velmi křehkou, což činí problémy zejména ve starším věku, kdy mají větší tendenci ke zlomům a prasklinám. Bohužel se tomuto negativnímu jevu nevyhnul ani mnou zvolený zástupce. Zároveň několik z kosterních větví, o průměru i více než 30 cm, bylo v minulosti odstraněno, z důvodu napadení dřevokaznou houbou. V důsledku těchto skutečností muselo být odstraněno několik centrálních větví v přední části, a tím pádem ze stromu zůstala jen polovina. Na stromu jsou patrné četné řezné plochy po odstranění kosterních větví o průměru až 30 cm ve spodní části koruny v minulosti, momentálně jsou tyto řezy poměrně dobře zavaleny. Vzhledem k poměrně špatnému zdravotnímu stavu dřeviny je nutné odborné ošetření koruny stromu, symetrizace koruny a odlehčení rizikových větví.

Roku 1813 v „bitvě národů“ nad francouzskou armádou slavně vítězí prusko - rusko - rakouská vojska pod vedením Karla Schwanzenberga. Ten nechal za zásluhy vyznamenat řadu osobností, které k tomuto vítězství napomohli. Jedním z těchto odvážných byl i rytmistr a svobodný pán Alois z Helversheimu, majitel Čekanického panství u Blatné. Při dobývání Francie bojoval v mnoha potyčkách, z nichž jedna z posledních se mu stala málem osudnou. V úzkosti z možné ztráty zraku se zařekl, že po uzdravení dá postavit kapličku na svém panství. Ačkoliv jedno oko v bitvě ztratil, slib dodržel a roku 1815 byla kaple vysvěcena. Již na své cestě z Francie nechal vyřezat obraz kojící Panny Marie, a přikázal navíc vyřezat jedno oko v upomínku jeho zranění. Tehdejší zvyk, vysazovat u nového stavení strom, byl zachován vysazením buku lesního, dnešní dominanty v celém okolí. Můžete zde také navštívit nedalekou studánku s léčivou vodou, která údajně vrátila zrak i pánu z Helversheimu. Buk nese jméno po čekanickém rodákovi, slavném botanikovi, profesorovi Josefu Velenovském. Ten využíval chladivého stínu buku již od útlého dětství, během doby studia, ale i při bohaté tvorbě literární a vědecké práce, trvající téměř do jeho smrti v roce 1949. Buk byl vyhlášen památným stromem 18.4.2001, jakožto výrazná krajinná dominanta, historicky cenná dřevina a pro své umístění v těsné blízkosti chráněného sakrálního objektu. Tento strom je řádně označen malým státním znakem. Označení se nachází asi 2 m od dřeviny směrem ke komunikaci.

Popis stromu dle evidence památných stromů Agentury ochrany přírody České republiky z vyhledávací dokumentace

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 390 cm*
- *Výška stromu: 18 m*
- *Výška koruny: 16 m*
- *Šířka koruny: 25 m*

Popis stromu dle vlastního měření

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 410 cm*
- *Výška stromu: 11 m*
- *Výška koruny: 9 m*
- *Šířka koruny: 15 m*

Jelikož buk ztratil téměř polovinu kosterních větví, je jasné, že určení celkové výšky stromu, výšky koruny, ani její šířky není směrodatné. Jak uvádí pan MEZERA (1989) ve své publikaci, buk lesní dorůstá obvodu přes 150 cm. Buk Velenovského tedy tuto hodnotu se svým obvodem 410 cm téměř třikrát převyšuje. Pan MÁLEK (2012) definuje korunu buku lesního jako široce rozložitou, kuželovitého tvaru. Autoři RUSSELL a CUTLEROVÁ (2007) definují korunu dubu lesního také jako široce rozložitou, nicméně v zápoji úzkou. Koruna Buku Velenovského je po markantním úbytku kosterních větví i nadále široce rozvětvena, úzkost v zápoji se však u tohoto zástupce neprojevuje. Na památném stromu je vidět péče odborníků, nicméně jeho zdravotní stav se nelepší, naopak se za posledních deset let razantně zhoršil. S kaplí Panny Marie v popředí tvoří harmonický, krajinný prvek za každého ročního období již přes 200 let.

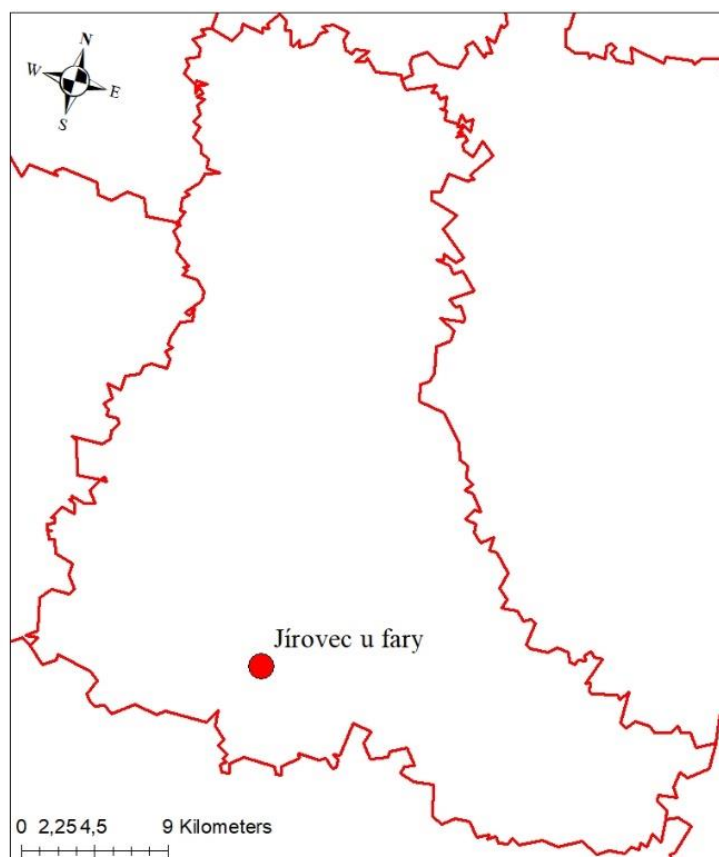
Obrázek 8: Buk Velenovského

Zdroj: Vlastní

6.2 Jírovec u fary

Obrázek 9: Umístění Jírovce u fary v rámci okresu Strakonice

Legenda

- Vybraný_ památný_ strom
- Okres

Zdroj: Vlastní

Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*) se nachází v centru města Volyně v Lidické ulici, přímo před městskou farou. Strom roste uprostřed vyvýšeného ostrůvku v chodníku o průměru 2 m. Památná dřevina je ve velmi dobrém zdravotním stavu, normálně kvete a plodí. V roce 2004 byla odstraněna jedna odlomená kosterní větev. Dále byla provedena ochranná vazba, to znamená, že veškeré centrální větve jsou navzájem propojeny lany. Ačkoliv strom jeví známky drobného prosychání, jeho koruna je bohatá a tvarem typická pro tento druh. Jírovec u fary byl vyhlášen památným stromem 17.9.2004, pro svůj majestátní vzhled, velikost a historickou hodnotu. Jeho ochranné pásmo se rozkládá od hranice komunikace až k hranici jednotlivých objektů. Nedaleko stromu, ani v blízkém okolí objektu městské fary

se mi nepodařilo dohledat označení památného stromu, které udává platná legislativa České republiky.

Určit stáří stromu je velmi obtížné. V případě Jírovce u fary se mi však podařilo dohledat dokument dokládající jeho vysazení. Konkrétně se jedná o kroniku města Volyně. V roce 1854 prodělalo město Volyně řadou zkrášlujících procesů. Byla vydlážděna řada ulic a v témže roce bylo zároveň zasazeno 130 jilmů a javorů a 200 moruší na obecních místech. Jako vyjádření úcty bylo vysazeno 23. dubna, tedy den před sňatkem císaře Františka Josefa I. a Bavorské princezny Alžběty, jinak zvané Sisy, 20 kaštanů. Stromy byly zasazeny školními dětmi v okolí farního kostela. Jírovec u fary je jediným svědkem této doby, který se k dnešnímu dni dochoval.

Popis stromu dle evidence památných stromů Agentury ochrany přírody České republiky z vyhledávací dokumentace

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 305 cm*
- *Výška stromu: 22 m*
- *Výška koruny: 20 m*
- *Šířka koruny: 20 m*

Popis stromu dle vlastního měření

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 320 cm*
- *Výška stromu: 32 m*
- *Výška koruny: 29 m*
- *Šířka koruny: 23 m*

Již na první pohled působí Jírovec u fary monumentálním dojmem. Od svého vyhlášení památným stromem zvětšil svou výšku o rovných 10 m a jeho obvod se rozšířil o 15 cm. Dle pana MEZERY (1989) dosahuje jírovec maďal výšky do 25 m a obvodu až 100 cm. Pan HORÁČEK (2007) uvádí jako průměrnou výšku jírovce maďalu rozpětí od 15 do 30 m. S tímto tvrzením se shoduje i výrok v publikaci autorů RUSSELLA a CUTLEROVÉ (2007), kteří určují průměrnou výšku tohoto druhu také maximálně do 30 m. Jírovec ve Volyni ale tyto hodnoty razantně převyšuje, u výšky o 7 m, u obvodu kmene o 200 cm.

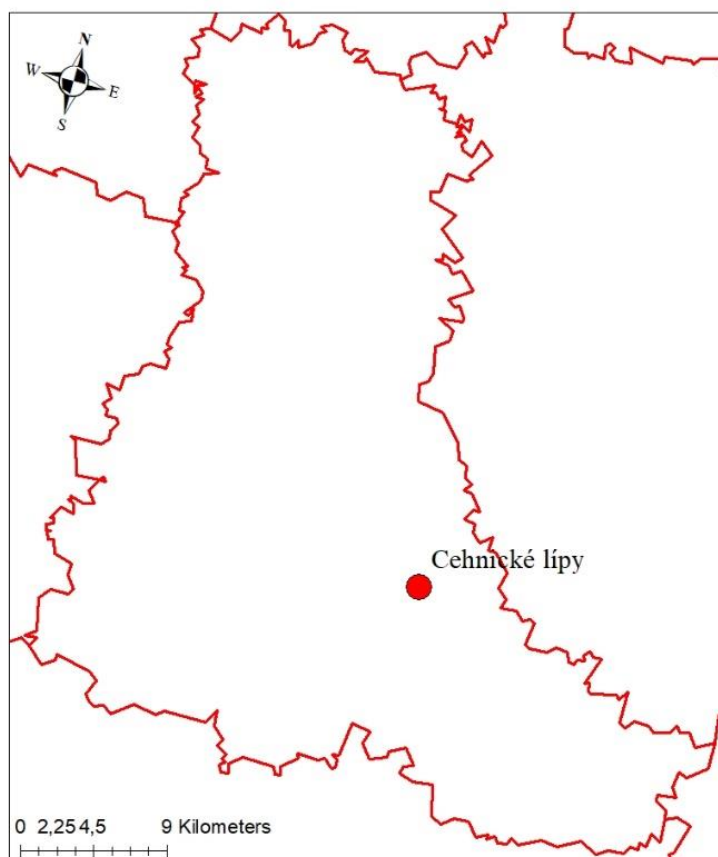
Obrázek 10: Jírovec u fary

Zdroj: Vlastní

6.3 Cehnické lípy

Obrázek 11: Umístění Cehnických lip v rámci okresu Strakonice

Legenda

- Vybraný_památný_strom
- Okres

Zdroj: Vlastní

Mezi obcemi Cehnice a Jinín, které jsou od sebe vzdáleny 3 km, vede místní komunikace s novým asfaltovým povrchem. Asi kilometr a půl od obce Cehnice bychom našli kapličku spolu s památnou lípou malolistou (*Tilia cordata*), kterou je možné vidět již z velké dálky, jelikož se jedná o solitérní strom v širokém okolí. Jak již název napovídá, lípy byly původně do registru památných stromů zapsány dvě, bohužel však větší z nich podlehla vichřici na podzim roku 2017. Po této situaci bylo nutné zbývající lípu zajistit a torzo větší z nich zlikvidovat. Co se týče zdravotního stavu zde stojící lípy, je vitální, normálně kvete a plodí. V roce 2004, byla provedena prořezávka suchých větví a zároveň byla odstraněna jedna z kosterních, suchých větví. Veškeré dutiny byly zastřešeny, aby byl strom chráněn před negativními vlivy vody. Je třeba dbát zvýšené pozornosti zdravotnímu stavu dřeviny, jelikož se nachází

v blízkosti památného sakrálního objektu, a mohla by objekt poškodit. Cehnické lípy byly vyhlášeny za památné 16.4.2004. V době vyhlášení se jednalo o krajinné dominanty pozoruhodné zejména pro svůj vzrůst, stáří, umístění, ale zejména pro svou netypickou korunu.

První písemná zmínka o obci Cehnice pochází z poloviny 14. století. Dochovala se zde stará tvrz panského rodu Cehniců z Říčan. Tato tvrz prodělala řadu architektonických změn, nicméně nyní má podobu renesanční budovy s bočními štíty a fasádou se zbytky psaníčkových sgrafit. Součástí panství byla také výklenková kaple zasvěcená Janu Nepomuckému. Tato kaple byla vystavěna ve vrcholně barokním stylu roku 1693. V tomto případě výsadba stromů s výstavbou kapličky spojená není. Lípy byly vysazeny až o 100 let později, bohužel konkrétní rok či příležitost vysazení stromů, známa není. Dle historických pramenů byla původně ve výklenku kaple vyřezávaná socha Jana Nepomuckého, nyní však zeje prázdnotou. Od obyvatel obce Cehnice jsem zjistil, že na konci každého roku pořádají pravidelná setkání mezi obyvateli Cehnic a Jinína. K setkání bylo zvoleno místo uprostřed cesty, pod památnými lipami. Tato akce dokládá sociální funkci stromů, jelikož ty sdružovaly lidi od pradávna.

Popis stromu dle evidence památných stromů Agentury ochrany přírody České republiky z vyhlášovacích dokumentace (1. levá lípa; 2. pravá lípa)

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 315 cm; 420 cm*
- *Výška stromu: 26 m; 28 m*
- *Výška koruny: 22 m; 26 m*
- *Šířka koruny: 12 m; 12 m*

Popis stromu dle vlastního měření (1. levá lípa; 2. pravá lípa)

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 325 cm; -*
- *Výška stromu: 27 m; -*
- *Výška koruny: 24 m; -*
- *Šířka koruny: 16 m; -*

Jak již bylo uvedeno výše, větší z lip podlehl vichřici na podzim roku 2017. Nyní se zde z této lípy nachází pouze dutý kmen, odříznutý ve výši 2 m. Dle publikace pana MEZERY (1989) lípy malolisté dorůstají výšky 25 až 30 m a obvodu přes 300 cm. Cehnická lípa tyto parametry dokonale splňuje. Naopak dle pana HORÁČKA

(2007) dorůstají lípy malolisté průměrně výšky 30 až 40 m a jejich koruna je košatá. Autoři RUSSELL a CUTLEROVÁ (2007) s uvedenou výškou souhlasí, nicméně korunu lípy malolisté klasifikují jako sloupovitou. Na základě těchto tvrzení lze Cehnickou lípu označovat jako podprůměrně vysokou, nicméně však košatou. Od posledního měření je patrný nárůst kmene o 10 cm. Výška lípy se změnila o 1 m, dle mého názoru je to způsobeno tím, že lípa rostla ve stínu mohutnější z lip. Cehnická lípa si i nadále uchovala zajímavou strukturu koruny, bohužel však není řádně označena malým státním znakem, tudíž člověk neznalý situace neví, že se jedná o památný strom.

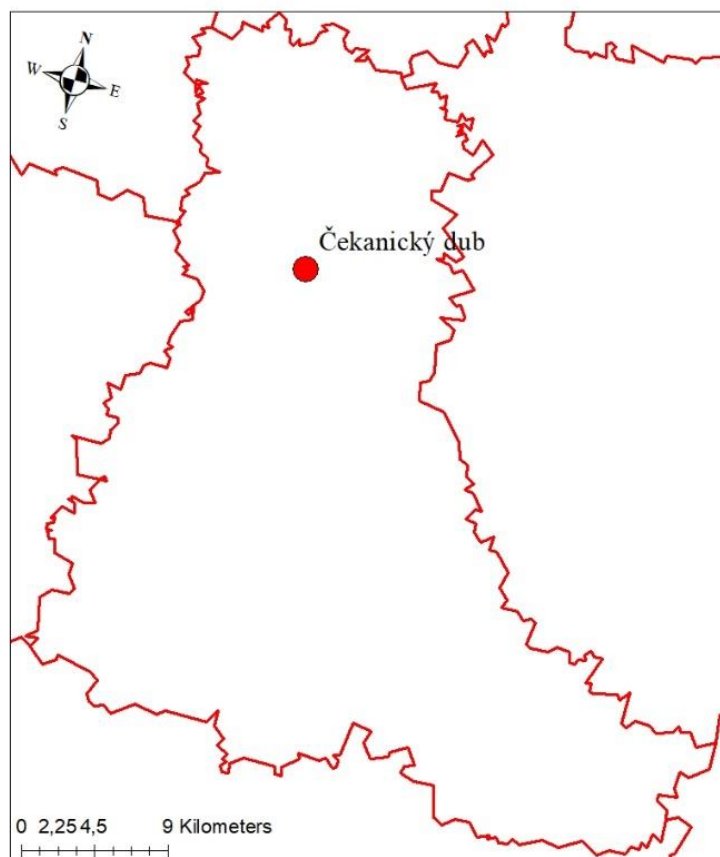
Obrázek 12: Cehnické lípy

Zdroj: Vlastní

6.4 Čekanický dub

Obrázek 13: Umístění Čekanického dubu v rámci okresu Strakonice

Legenda

- Vybraný_památný_strom
- Okres

Zdroj: Vlastní

Památný dub zimní (*Quercus petraea*) roste na okraji Rošického lesa, v jeho blízkosti rostou další dva památné stromy, tedy Buk Velenovského a Rošický klen. Nejsnáze se k tomuto stromu dá dostat ze silnice mezi Čekanicemi a Mačkovem. U kaple zasvěcené Panně Marii se vydáme po polní cestě, která nás asi po 200 metrech dovede k majestátnímu stromu. Čekanický dub je vidět již z širokého okolí a tvoří jakýsi předěl, mezi ornou půdou, lesem a polní cestou. Zdravotní stav stromu je velmi dobrý, normálně kvete a plodí. Jeho koruna je pravidelná a mohutná, kmen je bez viditelných poranění. Strom je pravidelně olistěn, při pozorování je sice patrné prosychání větví, které ale lze vyřešit drobnou prořávkou větví. Dřevina je považována za krajinnou dominantu na okraji porostu, z toho důvodu byla vyhlášena za památnou 20.11.2001, především kvůli svým rozměrům, a stáří.

Čekanický dub je dle legislativy České republiky řádně označen tabulí s malým státním znakem.

Přesné datum vysazení stromu není známo, avšak jeho stáří je odhadováno na 270 let. Duby byly již od pradávna kvůli své dlouhověkosti a houževnatosti hojně vysazovány jako tak zvané hraniční stromy. Jedná se o dřeviny, které označovaly hranice pozemků jednotlivých vlastníků, hranice panství, lesních revírů či jednotek prostorového rozdělení lesa. Za jeden z hraničních stromů lze považovat i tento dub zimní, který označoval hranici mezi panstvím Čekanickým a sousedním Jindřichovickým panstvím.

Popis stromu dle evidence památných stromů Agentury ochrany přírody České republiky z vyhlášovací dokumentace

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 520 cm*
- *Výška stromu: 20 m*
- *Výška koruny: 17 m*
- *Šířka koruny: 20 m*

Popis stromu dle vlastního měření

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 550 cm*
- *Výška stromu: 30 m*
- *Výška koruny: 27 m*
- *Šířka koruny: 29 m*

Čekanický dub mě velmi překvapil svým mohutným vzrůstem. Dle pana MEZERY (1989) dorůstají duby zimní výšky 30 až 40 m a obvodu přes 300 cm. Pan HORÁČEK (2007) stanovuje průměrnou výšku dubu zimního až na 45 m. Tento dub sice nevyniká svou výškou, ale naopak předčí zmiňovanou průměrnou hodnotu obvodu kmene o více než 2 m. Od vyhlášení vyrostl dub o 10 m a svůj obvod zvětšil o 30 cm.

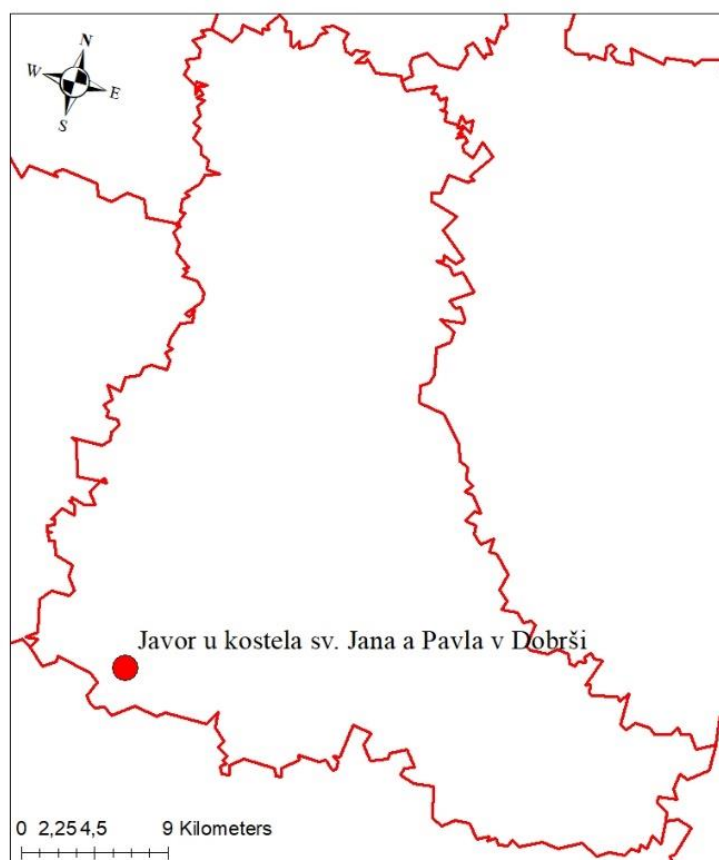
Obrázek 14: Čekanický dub

Zdroj: Vlastní

6.5 Javor klen u kostela sv. Jana a Pavla v Dobrši

Obrázek 15: Umístění Javoru klene u kostela sv. Jana a Pavla v Dobrši v rámci okresu Strakonice

Legenda

- Vybraný_památný_strom
- Okres

Zdroj: Vlastní

Tento javor klen (*Acer pseudoplatanus*) roste na návrší u kostela sv. Jana a Pavla na okraji obce jménem Dobruška, asi 150 m od návsi. V obci Dobruška se vyskytují další dva vyhlášené památné stromy, a to Lípa na návsi, která roste přímo před branou kostela Zvěstování Panny Marie, a dále Lípa u fary, která roste v zarostlém koutu farní zahrady u kamenné zdi. Dobrušský javor je mezníkem mezi zastavěnou ulicí a návrším, na jehož vrcholu se tyčí malý románský kostelík v doprovodu jiných mladších listnatých i jehličnatých dřevin.

Javor klen je ve velmi dobrém zdravotním stavu, normálně kvete a plodí. V koruně je možné pozorovat řezné plochy u kmene po odstranění několika větví a zároveň pahýly po již odstraněných větvích. V koruně se také nachází řada proschlých větví, které by bylo dobré odstranit, a předejít tak různým zlomům

a případným škodám na památné dřevině. V kmeni se vyskytuje několik různě velkých dutin, nicméně jinak je kmen zdravý a bez jiných vážnějších poškození. V blízkosti se nachází řada stromů, které bránily javoru v utváření symetrické koruny, z nichž některé byly po vyhlášení stromu za památný prořezány a některé odstraněny. Strom byl vyhlášen památnou dřevinou dne 18.11.1999, jelikož se jedná o součást kulturní památky, dále pro své rozměry, věk a také pro svou estetickou hodnotu. Památná dřevina je dle legislativy České republiky řádně označena tabulí s malým státním znakem, a to ve vzdálenosti 2 m od kmene.

První doložené zmínky o obci Dobrš pocházejí z druhé poloviny 14. století. Nicméně o Dobrši kolují legendy, popisující události kolem roku 1020. Když Kníže Oldřich lovil v Dobršských lesích a byl napaden divokým kancem, zachránil mu život místní chasník Kocík. Kníže Oldřich mu měl z vděčnosti darovat místní tvrz. V obci je možné najít původně gotickou tvrz, farní románský kostel a dále kapli sv. Jana a Pavla na návrší. Lokalizace těchto staveb nelze dobře vysvětlit, jelikož je velmi nezvyklá, patrně je ale zapříčiněna vysokým duchovním významem tohoto místa. Návrší na okraji obce bylo původně pohanským obětištěm. Kolem roku 1230 zde byl vystavěn malý románský kostelík. Druhotně se stal také zvonící, neboť původně na úpatí stála dřevěná zvonice. Teprve v 19. století byl obrovský zvon, ulitý v roce 1561, přesunut do nově zbudovaného patra ve věži románského kostelíka. V jeho okolí byl v 19. století vysazen mladý porost. Datum vysazení památného javoru je neznámý, avšak jeho stáří je odhadováno na 170 let.

Popis stromu dle evidence památných stromů Agentury ochrany přírody České republiky z vyhledávací dokumentace

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 360 cm*
- *Výška stromu: 24 m*
- *Výška koruny: 21 m*
- *Šířka koruny: 15 m*

Popis stromu dle vlastního měření

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 395 cm*
- *Výška stromu: 33 m*
- *Výška koruny: 29 m*
- *Šířka koruny: 25 m*

Památný dobršský javor mě zaujal na první pohled. Pro svůj druh nemá zcela typicky tvořenou korunu, což jej činí zvláštním a zároveň to bylo jedním z důvodů pro jeho vyhlášení. V publikaci pana MEZERY (1989) je uvedeno, že javor klen je stromem, který dorůstá do výšky 30 až 40 m. Pan HORÁČEK (2007) uvádí rovněž tuto průměrnou hodnotu, navíc definuje korunu javoru klene jako široce klenutou. Tomuto tvrzení ale oponuje autorská dvojice RUSSELL a CUTLEROVÁ, kteří ačkoliv se stanovenou výškou také souhlasí, definují korunu tohoto druhu jako široce sloupovitou. Průměrný obvod kmene javoru klenu je panem MEZEROU (1989) stanoven kolem 200 cm. Javor u kostela sv. Jana a Pavla v Dobrši dosahuje stejné výšky, jako je průměrná výška stromu dle zmíněných autorů, koruna tohoto stromu je spíše košatá. Naopak svým obvodem kmene překonává udávanou hodnotu téměř o 200 cm. Od doby vyhlášení památným stromem zvětšil svou výšku o 9 m a obvod jeho kmene se rozšířil o 35 cm. V místě svého růstu naprosto jednoznačně podporuje poklidnou atmosféru a pomáhá dotvářet toto příjemné prostředí.

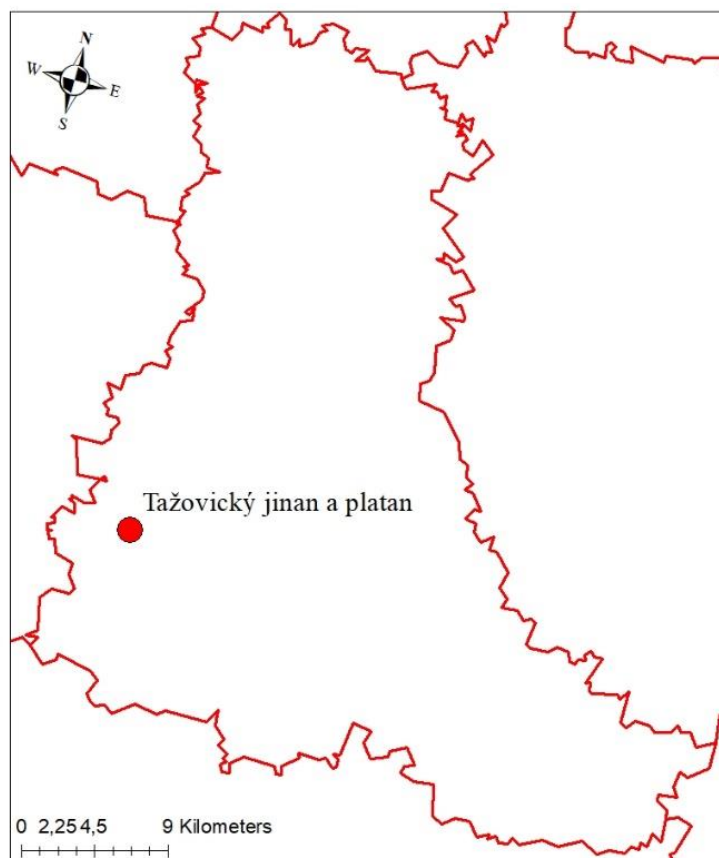
Obrázek 16: Javor u kostela sv. Jana a Pavla v Dobříši

Zdroj: *Vlastní*

6.6 Tažovický platan a Tažovický jinan

Obrázek 17: Umístění Tažovického platanu a Tažovického jinanu v rámci okresu Strakonice

Legenda

- Vybraný_památný_strom
- Okres

Zdroj: Vlastní

Památné stromy jsou součástí rozsáhlého komplexu zámeckých zahrad, přilehlých k Tažovickému zámku. Zámek se nachází na okraji obce Tažovice, podél komunikace směrem k obci Ohrazenice. V okolí těchto dvou vyhlášených stromů bychom v Tažovicích našli ještě jeden památný strom. Jedná se o Lípu malolistou, jinak také zvanou Francouzskou, která se tyčí nad zámeckou zahradou nedaleko již zmíněné komunikace. Zámecký areál běžně veřejnosti přístupný není, avšak při průzkumu oblasti jsem se domluvil s majiteli panství a byl mi umožněn vstup do zahrad a přeměření a zhodnocení zdravotního stavu obou vyhlášených dřevin. Zdravotní stav platanu javorolistého (*Platanus × acerifolia*) bych hodnotil jako velmi dobrý. Jeho koruna je široce rozložitá, symetrická a pravidelně olistěna. Dřevina normálně kvete a plodí. Celé části zahrady dominuje a poměrně omezuje v růstu

ostatní dřeviny. Na kmeni nejsou viditelná žádná závažná poranění. Zdravotní stav jinanu dvoulaločného (*Ginkgo biloba*) je taktéž velmi dobrý, nicméně, jelikož roste ve vzdálenosti asi 6 m od prostorově náročného platanu, je poměrně utlačován. Jeho tvar je velmi úzký a protáhlý. Koruna jinanu je kryta rozložitou korunou platanu, i přes to má symetrický tvar a je pravidelně olistěna. Jinan běžně kvete a plodí, což je hojně využíváno obyvateli obce Tažovice, kteří tyto přírodniny užívají k léčebným účelům. Kmen nejeví žádné známky poškození. Dřeviny byly vyhlášeny za památné stromy 6.12.2000, jelikož se jedná o vzácné taxony, které se v této lokalitě vyskytují jen zřídka. Zároveň jsou nejen ceněny pro svůj vzhled a stáří, ale i pro svůj neobvyklý vzrůst. Ani u těchto zástupců památných stromů nechybí řádné označení tabulí s malým státním znakem České republiky dle platné legislativy.

Obec Tažovice i s původní tvrzí jsou písemně doloženy již z roku 1360. Na přelomu 17. a 18. století byla tvrz přestavěna na barokní zámek. V roce 1846 byla k zámku přistavěna zámecká kaple Panny Marie, nicméně ještě předtím prodělal zámek řadu úprav v empírovém stylu. V průběhu 18. století byla založena zahrada francouzského typu. Areál zámecké zahrady se rozprostíral všemi směry kolem zámku. Majitelem zámku byl v té době Markvart Koc z Dobře, osvícenský šlechtic se svobodomyšlnými názory. Velmi často pobýval u vídeňského dvora ve Francii, kde se také zamiloval do jedné z dvorních dam. Aby byla svolná odstěhovat se do pošumavské vísky, vymínila si, vystavět alespoň kousek Francie v místních podmínkách. Markvart Koc slib dodržel a investoval nemalé finanční prostředky do výstavby dosud nevídaného díla v těchto podmínkách. Ve svahu za zámkem byly vybudovány terasy, s pravidelnými záhony, zelená bludiště, stinné aleje a sítě cest, zároveň zde byly vytvořeny vodní kaskády, kašny, altány a gloriety a také zimní zahrada. V neposlední řadě byly doplněny prvky jako sochy mytologických postav. Zámku v Tažovicích se právem začalo přezdívát Pošumavské Versailles. Bohužel kvůli tomuto rozhazovačnému způsobu života byl zadlužený Markvart Koc nucen zámek prodat. O dalších 100 let později započaly úpravy ve stylu přírodního anglického krajinářství, zahrada byla obohacena o různé cizokrajné dřeviny, mezi nimi i o Tažovický jinan a platan, červené duby, magnolie, kavkazské jedle a další. Zlomovým však bylo období 50. let 20. století, kdy areál přechází do majetku státních statků. Bohužel, v této době bylo rozhodnuto o výstavbě bytového komplexu v areálu,

a proto mu musela většina dřevin i jiných okrasných prvků a vodních ploch ustoupit. Tím byla nenávratně porušena celistvost a kompozice zahrady

Popis stromu dle evidence památných stromů Agentury ochrany přírody České republiky z vyhlášovací dokumentace (1. platan javorolistý; 2. jinan dvoulaločný)

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 400 cm; 70 cm*
- *Výška stromu: 24 m; 14 m*
- *Výška koruny: 22 m; 12 m*
- *Šířka koruny: 20 m; 8 m*

Popis stromu dle vlastního měření

- *Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 420 cm; 80 cm*
- *Výška stromu: 31 m, 19 m*
- *Výška koruny: 29 m; 17 m*
- *Šířka koruny: 28 m, 12 m*

Dle pana MEZERY (1989) je jinan dvoulaločný stromem s kuželovitou až rozložitou korunou, dorůstajícím výšky až 40 m a obvodu až 300 cm. Autorská dvojice RUSSELL a CUTLEROVÁ (2007) uvádějí výšku rovněž až 40 m, na rozdíl však od pana Mezery definují tvar koruny jinanu dvoulaločného jako široce jehlancovitý. Platan javorolistý definuje pan MEZERA (1989) jako strom, dorůstající výšky až 35 m a obvodu přes 2 m. Pan MÁLEK (2012) definuje platan javorolistý stejnými rozměry jako pan Mezera, nicméně pan HORÁČEK (2007) uvádí možnou výšku stromu až 50 m. Z pozorování je jasné, že jinan roste již od vysazení ve stínu mohutnějšího platanu, z toho důvodu je jeho růst velmi zpomalen, a proto neodpovídá parametrům dle zmíněných autorů. Nicméně od vyhlášení jinan vyrostl do výšky o 4 m a obvod rozšířil o 10 cm. Platan svou výškou spadá do průměrné hodnoty, ale převyšuje obvodem kmene, a to o 220 cm. Od vyhlášení vyrostl o 7 m do výšky a kmen rozšířil o 20 cm.

Obrázek 18: Tažovický platan

Zdroj: Vlastní

Obrázek 19: Tažovický jinan

Zdroj: Vlastní

6.7 Návrh na vyhlášení nového památného stromu

NÁVRH

na vyhlášení ochrany památného stromu

Název navrhovaného objektu: Lípa naděje

Okres: Strakonice

Obec: Libějovice

Katastrální území: Nestanice

Parcelní číslo pozemku: 539/1

GPS souřadnice: 49.0954239N, 14.1878692E

Vlastník: Římskokatolická farnost Lomec, Alešova 44, Vodňany I, 38901 Vodňany

Navrhovaná kategorie: Památný strom

Charakter výskytu: Jednotlivý strom

Počet jedinců: 1

Druh dřeviny: lípa malolistá (*Tilia cordata*)

Obvod kmene ve 130 cm: 695 cm

Výška stromu: 35 m

Šířka koruny: 28 m

Výška koruny: 31 m

Zdravotní stav: Velmi dobrý

Fyziologický stav:

- **Kvete:** ano
- **Plodí:** ano
- **Semena klíčivá:** ano

Stáří: 270 let

Rok měření: 2019

Zdůvodnění ochrany: Krajinná dominanta okolí, stáří a vzrůst dřeviny, doprovod sakrální stavby.

Navrhované podmínky ochrany: Dle § 46 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., – tj. zákaz poškozování, ničení a rušení v přirozeném vývoji, ošetřování provádět pouze se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil.

Vymezení ochranného pásma: Postačí základní ochranné pásmo dle § 46 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., – tj. ochranné pásmo má tvar kruhu o poloměru desetinásobku kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí.

Navrhované podmínky režimu ochranného pásma: V tomto pásmu nejsou dovolena pro památný strom žádná škodlivá činnost, např. výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace.

Zdroje možného ohrožení: Nejsou známy.

Popis lokality: Poutní místo Lomec se nachází na kopci mezi městem Vodňany ve vzdálenosti 8 km a městem Netolice ve vzdálenosti 7 km. Areál se rozprostírá na samotě uprostřed lesů. Byla zde vystavěna vrcholně barokní kaple Jména Panny Marie a původně lovecký zámeček, kde dnes sídlí farní úřad. Jen několik desítek metrů pod kostelíkem najdeme zdejší nejzajímavější strom. Jedná se o několik set let starou lípu (HRUŠKOVÁ, 2001). Lípa naděje je součástí a zároveň dominantou meditativní zahrady, která byla vytvořena páterem Patrikem Maturkaničem roku 2004 na oslavu 300letého výročí od vysvěcení kaple.

Provedená ošetření nebo konzervační zásahy: Na dřevině jsou patrné četné řezy po odstranění některých větví, Všechny jsou ale poměrně dobře zavaleny. Zároveň můžeme pozorovat, že v minulosti musela být odstraněna jedna z kosterních větví stromu. Po odstranění větve vznikla v kmeni dutina, která byla zastřešena dřevěnou stříškou proti průniku vody. U některých z centrálních větví bylo provedeno vyvázání lanem, aby se rozložila rovnoměrněji váha větví a koruna se tak stabilizovala. Dále je pozorováno prosychání větví, nicméně se domnívám že se jedná o fyziologický jev související se stárnutím dřeviny.

Údaje o historickém významu: Lomeckou kapli dal vystavět Hrabě Karel Filip Buquoy, v roce 1692. K výstavbě kostela se vztahuje legenda o kopii posvátné sošky Panny Marie de Foya. Tato soška patřila do majetku rodu Buquoyů po dlouhé generace. Když hrabě Karel málem ztroskotal při plavbě lodí z Říma do Španělska,

zařekl se Bohu a Panně Marii, že pokud bude uchráněn před utonutím, nechá na důkaz vděku vystavět kapli, do které sošku umístí. Svůj slib splnil, a pro svůj záměr si vybral kopec Lomec ve svém panství. Zvolil právě toto místo, jelikož zamýšlel kolem kaple vysadit anglický park, svůj záměr však před smrtí realizovat nestihl. Na Lomci jsou situovány další 2 budovy. První z nich je klášterní zvonice, ve které se nachází 3 zvony. Dalším objektem je bývalý lovecký zámek, který byl dostavěn v roce 1710. Tato budova změnila svoje využití od svého vzniku hned několikrát. Nejprve byla budova využita jako zámek, následně byla přistavěna část školy, později se se zámku stala fara a od 70. let zde sídlí Kongregace Šedých sester III řádu sv. Františka. Ve 40. letech 18. století se na Lomci usídlil řád Ivanitů neboli poustevníků, a sídlil zde až do doby panování Josefa II, který nechal tento řád zrušit. Nicméně pro nás je toto období velmi důležité, jelikož v této době byla právě vysazena Lípa naděje. Ta je poslední, z původně 4 lip vysazených v roce 1750. Před těmito lipami stávaly oltáře při venkovních bohoslužbách.

Mapový podklad:

Obrázek 20: Lokace navrhovaného památného stromu

Zdroj: <https://mapy.cz/letecka?planovanitrasy&x=14.1885182&y=49.0952413&z=17&l=0&mrp=%7B%22c%22%3A111%7D>

Fotodokumentace:

Obrázek 21: Lípa naděje

Zdroj: Vlastní

7. Závěr

V úvodních kapitolách se práce zabývá významem památných stromů, ale také jejich ochranou a péčí o ně. Shrnuje nejen význam stromů pro člověka ale zároveň pro ostatní organismy žijící na naší planetě. Především ochrana dřevin je v dnešní době velmi důležitá, jelikož každým dnem přibývá stromů, které nejsou káceny z nutnosti pro jejich špatný zdravotní stav, ale nýbrž pro finanční obohacení člověka. Lidé by si měli uvědomit důležitou roli stromů v krajině a měli mít zájem chránit stromy nejen pro tu svou ale i pro další generace. Poslední kapitola je věnována zpracování návrhu na vyhlášení památného stromu dle metodiky Agentury ochrany přírody a krajiny. Jako tento strom jsem navrhnul Lípu naděje, rostoucí na poutním místě Lomec. K Lomci i k lípě jako takové se váže bohatá historie, která je popsána v již zmíněné kapitole.

V současné době je v ústředním seznamu Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky evidováno 6082 položek památných stromů. V mnou vybrané oblasti, tedy okresu Strakonice můžeme nalézt 50 z výše zmíněných položek. Jejich umístění v rámci okresu je možné pozorovat na digitální mapě se zákresem všech památných stromů v kapitole výsledky a metodika v této práci. Z této poměrně rozsáhlé oblasti byla při mém terénním průzkumu navštívena téměř polovina z nich. Posléze bylo vybráno 7 zástupců na základě jejich jedinečnosti, vzrůstu, rozměrů a lokality, ve které rostou.

Zdravotní stav většiny ze stanovených zástupců je velmi dobrý, a je na nich vidět péče odborníků. Nicméně zdravotní stav některých z nich se s věkem rapidně zhoršuje. Problematickým shledávám uvedené informace, v již zmíněném registru památných stromů. Poslední uvedené informace o vzrůstu stromů jsou mnohdy jen z vyhlášovacích dokumentace, proto jsou často značně zkresleny. Mnohdy chybí i zásadní informace o odstranění či poškození stromu.

Ochrana životního prostředí a celkově i funkce zeleně, potažmo jednotlivých stromů v krajině v dnešní době nabývá na významu, a proto je nutné oponovat lidem, kteří ekologický význam stromu upozadňují za význam ekonomický.

8. Použité zdroje

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY. *Evidence památných stromů. AOPK ČR* [online]. Copyright © 2019 [cit. 10.03.2019]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/pamatne-stromy/evidence-pamatnych-stromu/>.

ANCIENT TREE HUNT. *Ancient Tree Inventory – Woodland Trust. Ancient Tree Inventory – Woodland Trust* [online]. Copyright © protected Woodland Trust. VAT No. GB520 6111 04. [cit. 15.03.2019]. Dostupné z: <https://ati.woodlandtrust.org.uk/>.

BARTUŠKA, V., V. FLIEGELOVÁ, A. KOCIÁNOVÁ, B. KOCIÁNOVÁ, J. PRACH. 2008. *Staré a památné stromy Třeboňska*. České Budějovice: Bohumír NĚMEC – VEDUTA, nakladatelství a vydavatelství. 185 s. ISBN 978-80-86829-32-6.

CVRČEK, Z., M. TŮMA, J. VALENTA, V. BRAUN. 1966. *STRAKONICKO – historie, průmysl, kultura a život*. Praha: Vydavatelství obchodu. 23 s.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika okresu Strakonice | ČSÚ v Českých Budějovicích. Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. Copyright © 2019 [cit. 10.03.2019] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika_okresu_st.

DEMEK, J., B. BALATKA, A. BUČEK, T. CZUDEK, M. DĚDEČKOVÁ, M. HRÁDEK, A. IVAN, J. LACINA, J. LOUČKOVÁ, J. RAUŠER, O. STEHLÍK, J. SLÁDEK, L. VANĚČKOVÁ, J. VAŠÁTKO. 1987. *Hory a nížiny*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd. 584 s.

ENVIROPORTÁL. *Enviroportál – životné prostredie online* [online] Copyright © 2019 [cit. 10.03.2019]. Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/>.

HARABIN, Z. 1996. *Ochrona drzew pomnikowych w Polsce*. Warszawa: Komunikaty Dendrologiczne. 2/24:5-12.

HORÁČEK, P. 2007. *Encyklopedie listnatých stromů a keřů*. Brno: Computer Press, a.s. 747 s. ISBN 80-251-1708-8.

HRUŠKOVÁ, M., V. VĚTVIČKA. 2012. *Aleje – Krása ohroženého světa*. Praha: Mladá fronta, a.s. 184 s. ISBN 978-80-204-2783-0.

HRUŠKOVÁ, M. 2003. *Památné stromy I.* Praha: Silva Regina. 197 s. ISBN 80-239-1935-0.

HRUŠKOVÁ, M. 2001. *Památné stromy II.* Praha: Silva Regina. 189 s. ISBN 80-238-7648-1.

HRUŠKOVÁ, M. 2011. *Podivuhodné stromy.* Praha: Euromedia Group, k.s., 2011. 168 s. ISBN 978-80-242-2950-8.

HRUŠKOVÁ, M., V. VĚTVIČKA, L. ÚRADNÍČEK, T. TUREK, M. PATŘIČNÝ, M. VELIČKOVÁ, P. VELIČKA, M. ŽĎÁRSKÝ, P. WÁGNER, I. KUBÁTOVÁ, E. ŠIMEK, E. KORDOVÁ, B. REŠ, J. MICHÁLEK. 2017. *Život se stromy.* Praha: Dokořán, s.r.o. 159 s. ISBN 978-80-7363-852-8.

CHÁBERA, S. 1998. *Fyzický zeměpis jižních Čech.* České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 139 s. ISBN 80-7040-218-0.

CHÁBERA, S. 1982. *Geologické zajímavosti jižních Čech.* České Budějovice: Jihočeské nakladatelství České Budějovice. 157 s.

JELÍNKOVÁ, J., M. TUHÁČEK. 2016. *Právní vztahy k dřevinám.* Praha: GRADA Publishing, a.s. 168 s. ISBN 978-80-271-0112-2.

KOVAŘÍK, V., P. PEŠOUT, V. ZELENÝ. 1996. *Zámecké parky a památné stromy Podblanicka.* Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim. 120 s. ISBN 80-902178-4-2.

MÁLEK, Z., P. HORÁČEK, Z. KIESENBAUER. 2012. *Stromy pro sídla a krajinu.* Olomouc: Vydavatelství Ing. Petr Baštan. 357 s. ISBN 978-80-87091-36-4.

Metodika venkovního sběru dat. 2003. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů. 136. s.

MEZERA, A. 1989. *Naše stromy a keře.* Praha: Albatros. 426 s.

MICHÁLEK, J. 2008. *Památné stromy Karlovarského kraje.* Sokolov: Krajské muzeum Karlovarského kraje, příspěvková organizace, Muzeum Sokolov. 79 s. ISBN 978-80-86630-15-1.

NĚMEC, J., P. KYZLÍK, B. REŠ, E. MRAČANSKÁ, J. ŠMITÁK, I. KUBÁTOVÁ. 2005. *Památné stromy Objevujte krásy ČR se společností Skanska.* Zlín: Nakladatelství Olympia, a.s. 272 s. ISBN 80-7033-935-7.

NĚMEC, J., P. KYZLÍK, B. REŠ, E. MRAČANSKÁ, J. ŠMITÁK, I. KUBÁTOVÁ 2003. *Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Nakladatelství Olympia, a.s. 224 s. ISBN 80-7033-781-8.

NĚMEČEK, J., J. MACKŮ, P. NOVÁK, D. VAVŘÍČEK, J. VOKOUN. 2001. *Taxonomický klasifikační systém půd České republiky*. Praha: ČZU Praha spolu s VÚMOP Praha. 78 s. 80-238-8061-6.

Podnebí Československé socialistické republiky: tabulky. 1960. Praha: Hydrometeorologický ústav. 379 s.

REŠ, B. 1998. *Památné stromy*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 64 s. ISBN 80-86064-12-3.

RUSSELL, T., C. CUTLER. 2007. *STROMY Světová encyklopedie*. Praha: Fortuna Libri. 256 s. ISBN 978-80-7321-290-2.

TÁBOR, I., B. REŠ, P. MACKOVČIN, A. LÉTAL. 2012. *Záchrana genofondu památných stromů*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Průhonice. 116 s. ISBN 978-80-85116-95-3.

VĚTVIČKA, V. 2014. *Cestou necestou českou krajinou*. Praha: JAN VAŠUT, s.r.o. 216 s. ISBN 978-80-7236-896-9.

ZÁKON 114/1992. Zákon č. 114/1992 O ochraně přírody a krajiny, novelizováno 1.1.2016.

9. Seznamy

9.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Ukázka z databáze památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky.....	16
Obrázek 2: Určení výčetní tloušťky stromu v terénu A	19
Obrázek 3: Určení výčetní tloušťky stromu v terénu B.....	19
Obrázek 4: Mapa okresu Strakonice.....	21
Obrázek 5: Druhová diverzita vyhlášených stromů v zájmovém území	31
Obrázek 6: Vyznačení památných stromů v zájmové lokalitě	32
Obrázek 7: Umístění Buku Velenovského v rámci okresu Strakonice	36
Obrázek 8: Buk Velenovského	39
Obrázek 9: Umístění Jírovce u fary v rámci okresu Strakonice	40
Obrázek 10: Jírovec u fary.....	42
Obrázek 11: Umístění Cehnických lip v rámci okresu Strakonice.....	43
Obrázek 12: Cehnické lípy	46
Obrázek 13: Umístění Čekanického dubu v rámci okresu Strakonice	47
Obrázek 14: Čekanický dub	49
Obrázek 15: Umístění Javoru klene u kostela sv. Jana a Pavla v Dobrši v rámci okresu Strakonice.....	50
Obrázek 16: Javor u kostela sv. Jana a Pavla v Dobrši	53
Obrázek 17: Umístění Tažovického platanu a Tažovického jinanu v rámci okresu Strakonice.....	54
Obrázek 18: Tažovický platan.....	57
Obrázek 19: Tažovický jinan.....	58
Obrázek 20: Lokace navrhovaného památného stromu	61
Obrázek 21: Lípa naděje.....	62

9.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Průměrné rozložení srážek (meteorologická stanice Strakonice).....	22
Tabulka 2: Průměrné roční rozdělení teplot (meteorologická stanice Strakonice) ..	22
Tabulka 3: Relativní četnost směrů za rok % (meteorologická stanice Vodňany)...	23
Tabulka 4: Relativní četnost směrů za léto % (meteorologická stanice Vodňany) ..	23
Tabulka 5: Relativní četnost směrů za zimu % (meteorologická stanice Vodňany)	23
Tabulka 6: Průměrná relativní vlhkost vzduchu v % (meteorologická stanice Libějovice)	23